PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 40 lir

Leto XXII. Št. 175 (6462)

TRST, sreda, 3. avgusta 1966

KLJUB PROTESTOM VSEGA MIROLJUBNEGA SVETA

Bombniki ZDA že tretjič napadli Hajfong Operacije «Koko Head» in «Paul Revere»

Razgovor U Tant-Ball o možnosti pogajanj «brez pogojev» v okviru OZN - «Generalna» delegacija (namesto «trgovinske») Severnega Vietnama v Parizu - Zastopnik ZDA dopušča možnost, da bo tudi kopenska vojska intervenirala v demilitarizirani coni

HANOJ, 2. — Tiskovna agencija Severnega Vietnama poroča, da so ameriška letala danes ponovno napadla Hajfong in brezobzirno bombardirala tovarne in stanovanjske predele. Vlada v Hanoju je zaradi tega vnovič protestirala pri mednarodni nadzorstveni komisiji za Vietnam. Današnje bombardiranje Hajfonga je že tretje po 29. juniju letos, ko so Američani izjavili, da so bombardirali samo petrolejske naprave na področju pristanišča Hajfonga. Današnji napad je posredno priznai tudi predstavnik Pentagona.

V ameriškem poveljstvu v Sajgonu pa so sporočili, da je letalstvo ZDA izvršilo včeraj 97 napadov na Severni Vietnam, predvsem na Rdečo reko in na komunikacije, ter da je severnovietnamska protiletalska obramba sestrelila 2 letali «F 104», medtem ko v Hanoju trdijo, da so jih sestrelili šest. Ameriški letalci so opazili tudi 17 izstrelkov zemlja-zrak, ki so jih izstrelili severni Vietnamci. Vendar pa omenjeni letali nista bili sestreljeni z izstrelki, temveč z navadnim protiletalskim orožjem.

Poleg operacije «Hastings» sta v teku še dve drugi ameriški operaciji v Južnem Vietnamu. 25. divizija izvaja operacijo «Paul Revere» na področju pokrajine Plejku okrog 15 km od meje s Kambodžo. Izid današnje bitke v okviru te operacije ni znan.

V pokrajini Hau Nghia, severnozahodno od Sajgona, pa se je začela 23. julija tl. operacija «Koko Head». Baje je doslej izgubilo življenje 31 partizanov, 24 pa je bilo ujetih, kot poročajo Američani, ki trdijo, da so bile njihove izgube «lahke».

Okrog 25 km vzhodno od Sajgona so partizani iz zasede napadli južnovietnamsko kolono. Izgube niso javljene. Že omenjena severnovietnamska tiskovna agencija je sporočila, da znaša število vseh sestreljenih letal 1271.

Američani pa poročajo, da je med izvajanjem operacije «Hastings», ki traja 18 dni, padlo doslej 1758 «severnovietnamskih vojakov,» medtem ko o svojih izgubah ne poročajo. Kljub temu pa so zahodni dopisniki mnenja, da znašajo ameriške izgube v tej operaciji 500 mrtvih in ranjenih.

Ministrstvo za informacije Kambodže je sporočilo, da sta dva ameriška helikopterja 31. julija t. l. napadla neko vas v Kambodži, pri čemer je bila ena oseba ubita, dve pa ranjeni, medtem ko so več hiš uničili.

Še vedno je v teku polemika zaradi ameriških letalskih napadov na demilitarizirano cono. Hanojski tisk napada angleškega predsednika vlade Wilsona, češ da je bombardiranje te cone zagovarjal, čeprav je sopredsednik ženevske konference. V Washingtonu je predstavnik državnega departmaja posredno omenil danes možnost, da bi v tej coni intervenirala tudi kopenska ameriška vojska. Dodal je da bombardiranje te cone prejšnji teden «ne predstavlja nove faze razširitve vojne». Rekel je, da so to cono ustanovili na podlagi ženevskih sporazumov in je široka okrog 10 km, in sicer 5 km severno in 5 km južno od 17. vzporednika. Rekel je tudi, da kljub temu ZDA «ne želijo razširiti spopada in rušiti katerikoli režim, ne moremo pa te cone prepustiti enotam Severnega Vietnama.»

V Sajgonu je enotna budistična cerkev obtožila danes generala Kija, predsednika vojaške vlade in generala Thieuja, poglavarja države, da zatirata in varata ljudstvo samo zato, da bi si zajamčila oblast.

V New Yorku sta se danes na sedežu OZN eno uro pogovarjala U Tant in podtajnik državnega departmaja George Ball, ki je za pogovor zaprosil po vrnitvi generalnega tajnika OZN iz Moskve. Novinarjem je izjavil, da sta razpravljala o sredstvih, da bi se dosegla «pogajanja brez pogojev» in sploh o sredstvih, ki bi «omogočila rešitev spopada s pogajanji.» U Tanta sta obiskala tudi delegata Francije in Anglije.

Precejšnjo važnost pripisujejo v svetu novici iz Pariza, da se je «trgovinsko predstavništvo» Demokratične republike Vietnama včeraj spremenilo v «generalno delegacijo» Severnega Vietnama. To spremembo je sama delegacija danes uradno sporočila ter dodala, da je načelnik trgovinske delegacije postal «generalni delegat, ker se tudi francosko predstavništvo v Hanoju tako imenuje.

Whitman je imel tumor na možganih

AUSTIN (Texas), 2. — Sodnik Jerry Dellana je izjavil, da je patolog Dechenar našel «med avtopsijo v možganih Charlesa Whitmana tumor «debel kot oreh». Zdravnik je mnenja, da je tumor pritiskal na čelo in da je omrtvičil oni del možganov, ki odgovarjajo na bolečine. Tumor je lahko povzročal neznosne bolečine in je lahko posredno povzročil neuravnovešenost mladeniča. Sedaj bo patolog proučil, če gre za maligno vrsto tumorja.

Med tiskovno konferenco je dr. Heatiy, psihiater univerze v Teksasu, povedal, da mu je med preiskavo 29. marca mladi Charles Whitman izjavil, da ga prijema volja «da bi šel na stolp univerze in da bi streljal na ljudi». Bal se je, da ne bo uspel pri študiju, čeprav je bil dober študent in so bili njegovi redi nad povprečjem. Whitman je psihiatru dejal, da odgovori na najmanjšo provokacijo in da je oče «avtoritativen, krut in zahteven» in da ljubi samo svojo ženo (katero pa je dvakrat pretepel).

Oče mladeniča pa je povedal, da je sin naredil vse napore, da bi imel dobre rede in da bi našel zaposlitev na univerzi. Ko je z njim zadnjič govoril po telefonu je bil normalen in sta se celo pogovarjala, kako bosta šla skupaj na lov. Vedno je imel rad strelno orožje in je bil odličen strelec.

Predsednik Johnson je danes zahteval, da kongres čim hitreje odobri zakonski predlog, ki predvideva ureditev prodaje strelnega orožja v ZDA in ki ga je uprava predložila že pred leti. Zakon se nanaša samo na prodajo samokresov po pošti in med državami, vendar menijo, da ga bodo razširili tudi na druge vrste strelnega orožja.

Whitman je pustil zmedene zapiske, predno se je postavil na stolp in ustrelil večje število oseb in je zahteval, da po smrti izvedejo avtopsijo njegovega trupla. Zapiski so po mnenju policije izjave zmedene osebe, ki ne razume, kaj počne, ki pa meni, da bo to lahko avtopsija pojasnila. Sodnik je tudi odredil, da preiščejo njegovo kri, da ugotove, če je pil pred streljanjem.

Guverner Teksasa John Connally je prekinil tridnevni obisk Braziliji in se je vrnil v svojo državo. Guverner je bil 22. novembra 1963 ranjen s streli iz iste puške, ki je ubila predsednika Kennedyja.

Sodišče za ameriške vojne zločine

NEW YORK, 2. — Danes je bil objavljen seznam oseb iz raznih držav, ki so pristale, da bodo člani sodišča, ki ga je predlagal britanski filozof Bertrand Russell. Sodišče se bo sestalo v novembru v Parizu in bo zasedalo 12 tednov. Na seznamu so sledeče osebnosti: Jean Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Lazzaro Cardenas (bivši predsednik Mehike), Danilo Dolci, Peter Weiss, Lelio Basso, Josue De Castro, Vladimir Dedijer in Isaac Deutscher.

Sodišče bo zaslišalo več sto Vietnamcev in ameriških vojakov ter bo delovalo v obliki preiskovalne komisije na podlagi postopka, ki še ni določen. Rezultate dela bodo takoj objavili. Russell je že prej napovedal, da prišteva med ameriške vojne zločince tudi Johnsona, Ruska, McNamaro in Cabota Lodgea.

Znižanje britanskih valutnih rezerv

LONDON, 2. — Zakladnica je objavila, da so se rezerve zlata in konvertibilne valute julija znižale za 25 milijonov funtov (okrog 43 milijard 750 milijonov lir) in da znašajo milijardo 145 milijonov funtov. To je že peti mesec, ko se rezerve znižujejo, od februarja

ŠE VEDNO POLOŽAJ NI POVSEM RAZČIŠČEN

Kompromisna rešitev odnosov med Severom in Jugom v Nigeriji

Vzhodni predel Nigerije še ni priznal polk. Gowona za načelnika države - V Lagosu mirno in je obnovljen letalski promet

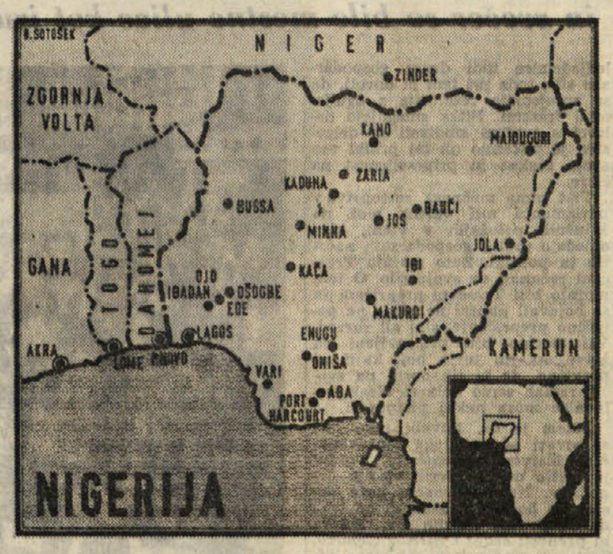

LAGOS, 2. — Še vedno ni dokončnih vesti o usodi generala Ieronsija, ki so ga ugrabili uporniški vojaki. Širijo pa se govorice, da so bivšega načelnika nigerijske vlade ubili. Nadaljuje se evakuacija nekaterih družin, ki so doma na severnem področju, iz Lagosa protu Kanu in Kaduni. Po zadnjih vesteh je v Lagosu mirno, čeprav je ozračje napeto, ker čakajo na odmeve vzhodnih predelov v zvezi s prevzemom oblasti polkovnika Gowona.

Guverner vzhodnega predela Nigerije polkovnik Ojukwu menda ni priznal novega šefa države in zahteva začetek pogajanj, pri čemer polkovnik Gowona, še vedno smatra za načelnika generalnega štaba vojske in torej za odgovornega za vzdrževanje reda. Polkovnik Ojukwu je sklical voditelje organizacij vzhodne Nigerije, da se z njimi posvetuje v zvezi z bodočo usodo pokrajine in glede združitve z ostalimi predeli.

Nova vojaška nigerijska vlada je danes sporočila, da so izpustili dve znani nigerijski politični osebnosti Obafemija Awolwa in Anthonyja Enarhora, ki sta bila v zaporu od 1962. leta pod obtožbo komplota proti vladi. Awolwo je bil ministrski predsednik Zapadne Nigerije in nato načelnik opozicijske stranke, Enahoro pa njegov namestnik.

Poleg tega je vojaška vlada zanikala, da preučuje možnost razdelitve države na plemena, ki jo sestavljajo, kot tudi da repatriirajo pripadnike plemen Hausa in Ibo na njih ozemlja. Zanikali so tudi, da so tuje čete neke afriške države prišle na Sever Nigerije in da korakajo proti Jugu.

Radio Lagos je objavil izjavo polk. Gowona, ki je zanikal vesti o tujih četah, in ki je sporočil, da je bil zamenjan guverner zahodnega področja polk. Fajuvi, katerega dolžnosti je prevzel polk. Adebayo. Polk Gowon je tudi izjavil, da ne bodo spremenili ustave brez predhodnega obvestila prebivalstva.

Po vesteh iz mesta Cotonuja so uporniški vojaki ustrelili generala Ironsija in guvernerja zahodne Nigerije polk. Fajuyja v kraju Ibadanu, kamor so ju odpeljali z avtomobilom. Njuni trupli naj bi pokopali v kraju Iwo. Istočasno se je tudi izvedelo, da polk. Gowon ni pripadnik plemena Hausa, kot je bilo prvotno objavljeno, temveč manjšega plemena, ki sicer prebiva na področju plemena Hausa, da pa ni musliman, temveč katoličan.

Popoldne so vzpostavili promet z letali britanske družbe BOAC, ker sta ponovno odprta za promet letališči Hano in Lagos.

Vse kaže, da se je položaj do določene mere ustalil, čeprav še vedno niso odstranjeni resnični razlogi za notranje napetosti. Obstajajo namreč bistvene razlike med severnimi in južnimi pokrajinami, saj so severni predeli znatno bolj zaostali in tam vlada tradicionalni fevdalistični red. Na jugu pa so se v okolici glavnega mesta Lagosa med pripadniki plemena Ibo pričeli ukvarjati tudi s trgovino in obrtno industrijo, tako da igrajo precejšnjo vlogo uradniki, intelektualci in delavci.

Po razglasitvi neodvisnosti od 1960 dalje je bil zato položaj stalno napet, ker so Britanci pred svojim odhodom razdelili Nigerijo na tri zvezne dežele. Iz tega stanja so zrasle številne politične stranke, na parlamentarnih volitvah decembra 1964 pa je prišlo do razcepa med politično grupacijo juga — UPGA in politično grupacijo severa NNA, ki so jo vodili veliki muslimanski fevdalci. Prišlo je do bojkota volitev demokratičnejše UPGA in končno do upora mlajših oficirjev vojske, ki so izhajali predvsem iz plemena Ilo, tako da je januarja general Ironsi prevzel oblast. Razpustil je vlado in parlament, kjer so imeli predstavniki severa najmočnejšo politično oporo, ter vse politične stranke. Vendar pa ni sprejel drugih bistvenih ukrepov zaradi spora z oficirji samimi. Tako so se konservativne sile utrdile in je prišlo pred nekaj dnevi do upora onega dela vojske, v katerem prevladujejo severna plemena.

Jutri pogreb ubitega finančnega stražnika

Pogreb bo na željo občinske uprave v San Candidu - Osmrtnica župana v nemščini in italijanščini

SAN CANDIDO (Bocen), 2. — Številni finančni stražniki, alpinci, karabinjerji in številni predstavniki oblasti so se danes poklonili spominu ubitega finančnega stražnika Giuseppa Ignotija. Župan Walter Wachtler je položil pred krsto venec, po mestnih ulicah pa je dal razobesiti v italijanščini in v nemščini osmrtnico, v kateri pravi, da župan in vse prebivalstvo sodeluje v žalosti ob nenadni smrti žrtve podlega atentata ter poziva meščane, da se udeležijo pogreba. Pogreb bo na željo občinske uprave jutri iz San Candida, kjer se je ubiti stražnik zdravil.

V San Candido je danes prispel predsednik ustavnega sodišča Ambrosini, da je izrekel sožalje staršem ubitega mladeniča. Popoldne pa so truplo pripeljali v kasarno finančnih stražnikov, od koder bo jutri pogreb. Na pogrebu bodo prvi nosili venec predsednika republike Saragata, katerega bo zastopal general tajnik predsedstva republike odv. Picella, ki je že danes odpotoval v San Candido, za njim pa okrog 40 vencev poveljstev finančnih straž. Vlado bo zastopal podtajnik predsedstva vlade poslanec Salizzoni. Prisotna bosta tudi podtajnik ministrstva za finance senator Valeschi in komandant finančnih stražnikov general Turrini. Po pogrebu bodo truplo ubitega finančnega stražnika prepeljali v Catanio.

NA POBUDO MINISTRA ZA JAVNA DELA

Pričetek vsedržavne kampanje za varnost cestnega prometa

Poziv ministra Mancinija za spoštovanje določil cestnega zakonika - Načrti za gradnjo dveh 6.000-tonskih ladij za Tržaški Lloyd - Kriza v republiki San Marino - 8. t. m. stavka avtobusov

RIM, 2. — Pričela se je vsedržavna kampanja za varnost cestnega prometa na pobudo ministrstva za javna dela, ki naj opozori uporabnike cest na opreznost in na spoštovanje vseh predpisov. V zvezi s to kampanjo so prometna policija, karabinjerji, pokrajinski oddelki za javna dela in ANAS okrepili nad zorstvo nad prometom in to tudi s pomočjo helikopterjev, ki sta jih dali na razpolago ministrstvo za obrambo in ministrstvo za promet ter letalstvo. Prefekti pa so sklicali sestanke, da v lokalnih okvirih koordinirajo to aktivnost.

Minister za javna dela Mancini je po RAI-TV prečital v tej zvezi proglas, v katerem v uvodu ugotavlja, da se je nekoliko znižal odstotek prometnih nesreč, ker so bile otvorjene nove ceste. Minister pa opozarja, da so nesreče še vedno zelo številne in pogosto smrtne. V veliki večini primerov gre za tragične posledice kršitve predpisov, ki jih vsebuje cestni zakonik ter zlasti za resne posledice nepravilnega prehitevanja in neupoštevanja pravila prednosti.

Minister nato navaja, da bo ministrstvo v prihodnosti izvedlo več ukrepov za izboljšanje prometa in med drugim govori o odstranitvi reklamnih tabel s cest, o nujnosti prometne vzgoje v šolah in o postavitvi železnih pregrad na avto cestah.

Minister za trgovinsko mornarico Natali je odgovoril na vprašanje sen. Valentija (KPI) v zvezi z načrti o okrepitvi brodovja državnih pomorskih družb. Minister pravi, da bo v okviru petletnega načrta izveden program gradnje novih ladij za vse štiri družbe, za kar bodo investirali devetdeset milijard lir. Predvsem je treba zgraditi dve mešani potniško-tovorni ladji po 6.000 ton za Tržaški Lloyd, ki naj zamenja dve nezadostni in stari ladji. Isti načrt predvideva poleg tega gradnjo štirih mešanih ladij po 3 tisoč ton za proge po osrednjih predelih Sredozemlja, štiri motorne ladje za proge Italija-Španija in ene mešane ladje za progo Neapelj - Sicilija - Malta - Tripolis.

V San Marinu se je pričelo zasedanje «velikega in generalnega sveta «republike o resolucijah, ki jih je predložila socialdemokratska in demokristjanska stranka in ki so povzročile vladno krizo. PSDI je namreč zahtevala, da se prekliče možnost volitev po pošti, ki jo predvideva zakon od decembra 1958 za državljane, ki prebivajo preko Oceana. Proti tej resoluciji je odgovorila KD z dvema, od katerih prva predlaga ustanovitev volitev po pošti za vse državljane, ki prebivajo v tujini z izjemo Italije, v drugi pa predlaga odstop vseh vodilnih organov republike.

Na zasedanju je prisotnih vseh šestdeset svetovalcev: 29 demokristjanov, 10 socialdemokratov, 6 socialistov, 14 komunistov in svetovalec lokalne skupine gibanja za svobodo ustavnih določil.

Pred glasovanjem je tajnik PSDIS podčrtal, da je glasovanje po pošti nedemokratično in da se je v praksi izkazalo, da ne more biti tajno in svobodno ter da je treba zato zakon demokratizirati. Iste ugotovitve je nato obrazložil predstavnik KP Fabbri, socialist Giovannini pa je ugotovil ,da tak način glasovanja koristi samo onim strankam, ki imajo mnogo sredstev in da je zato ukinitev tega določila prvi korak k demokratizaciji volilnega zakona. Za reformo se je izjasnil tudi predstavnik lokalne skupine Bonelli.

Tajnik oddelka za zunanje zadeve demokristjan Bigi pa je kaj nespretno zagovarjal upravičenost glasovanja po pošti, češ da gre za 1700 glasov, s katerimi je KD prejela tri sedeže v svetu in da hočejo te sedeže sedaj predati levici.

Sindikat organizacije CGIL, CISL in UIL so proglasile vsedržavno stavko avtobusnih podjetij s koncesijami, ki bo trajala 8. avgusta 24 ur in naslednjo 48-urno stavko, ki bo v soboto 13. in v nedeljo 14. avgusta.

Danes se je zaključil prvi del pogajanj za obnovitev delovne pogodbe kovinarjev državnih podjetij in so razgovore prenesli na 7. september. Govorili so o delovnem urniku

Rudarska nesreča v rudniku Zagorje

ZAGORJE OB SAVI, 2 — V premogovniku Zagorje ob Savi sta se včeraj popoldne ob 16. uri smrtno ponesrečila dva rudarja. Nesreča se je pripetila v Kotreškem obratu, kjer je skupina desetih rudarjev delala na dvajsetmetrskem odkopu. Zaradi močnega pritiska se je zrušilo okrog 200 kub. metrov materiala, ki je zasul štiri rudarje. Odkopavanje ponesrečenih je trajalo okrog eno uro. Dva sta poškodbam podlegla, ostala dva pa sta bila laže ranjena.

PRVO ZASEDANJE NOVO IZVOLJENEGA VRHOVNEGA SOVJETA SZ

Kosigin vnovič predsednik vlade Danes bodo izvoljeni ostali ministri

Konstantin Fedin zahteva umik vojske ZDA iz Vietnama - Šest novih stalnih odborov vrhovnega sovjeta - Maršal Čujkov kritizira Ryanovo knjigo o padcu Berlina

MOSKVA, 2. — Danes se je prvič sestal 12. junija t. l. izvoljeni vrhovni sovjet SZ, ki je sestavljen iz dveh domov, in sicer zveznega sovjeta, ki šteje 767 poslancev in iz sovjeta narodov, ki šteje 750 poslancev. Dnevni red je bil: izvolitev mandatne komisije; sestava stalnih komisij obeh domov; odobritev odlokov prezidija; izvolitev prezidija novega; izvolitev nove vlade.

Na dopoldanskem zasedanju je govoril tudi pisatelj Konstantin Fedin, ki je prvi tajnik Zveze sovjetskih pisateljev. Izjavil je, da se bo na tem zasedanju razpravljalo o petletnem načrtu 1966-1970. Obsodil je ameriški napad na Vietnam in zahteval umik ameriških čet.

Dopoldne sta se ločeno sestala oba doma, popoldne pa se je nadaljevalo skupno zasedanje. Za predsednika doma narodov je bil izvoljen predsednik litvanskega vrhovnega sovjeta Ustas Paletzkis. Na popoldanskem zasedanju vrhovnega sovjeta, ki se ga je udeležilo 1517 poslancev, je najprej govoril Nikolaj Jegoričev, prvi tajnik mestnega komiteja KP za Moskvo. Pohvalil je delo dosedanje vlade na gospodarskem področju in v zunanji politiki ter pozval poslance, naj njeno delo odobrijo. Vlada je nato formalno odstopila in na predlog Brežnjeva so poslanci soglasno ponovno izvolili Alekseja Kosigina za predsednika vlade.

Pred tem pa je predsednik prezidija Podgorni predložil, naj se izvoli šest novih stalnih odborov vrhovnega sovjeta. Stalni odbori so bili doslej samo trije: za zunanjo politiko, za načrtovanje in proračun ter za zakonodajo. Novi odbori pa so: za industrijo in promet, za gradbeništvo, za kmetijstvo, za zdravstvo in socialno varnost, za javno izobrazbo in kulturo ter za trgovino.

V smislu ustave je Aleksej Kosigin izvoljen za predsednika vlade za dobo štirih let. Star je 62 let in je postal predsednik vlade 15. oktobra 1964, ko je bil odstavljen Nikita Hruščov.

Popoldanska seja vrhovnega sovjeta je bila precej kratka. Jutri se bo zasedanje nadaljevalo in vrhovni sovjet bo izvolil še ostale člane vlade. Trdi se, da v novi vladi ne bo bistvenih sprememb.

Medtem pa je sovjetski maršal Vasilij Čujkov v tedniku «Literaturnaja gazeta» objavil članek, v katerem ostro kritizira ameriškega pisatelja Corneliusa Ryana, ki je napisal knjigo o padcu Berlina pod naslovom «Zadnja bitka». Čujkov piše, da je hotel Ryan v svoji knjigi blatiti čast sovjetske armade, da je ponarejal dejstva in žalil sovjetsko vojsko, češ da je ravnala «nesmiselno in kruto», ker je njeno poveljstvo ukazalo bombardirati Berlin. Maršal Čujkov, ki je igral zelo važno vlogo pri osvoboditvi Berlina, poudarja, da je sovjetsko poveljstvo storilo vse, da bi čimbolj zmanjšalo izgube med civilnim prebivalstvom. Pač pa Čujkov navaja primer anglo-ameriškega «nesmiselnega in krutega bombardiranja» Dresdena in «Škode» v ČSSR, katero je bilo izvršeno takrat, ko je bila zmaga že odločena.

KOPENHAGEN, 2. — Predsednik romunske vlade Maurer in zunanji minister Manescu bosta od 15. do 20 avgusta uradno obiskala Dansko. Sporočilo o obisku je objavilo dansko zunanje ministrstvo in gre za prvi obisk Danske romunskega predsednika vlade po drugi svetovni vojni.

NAJBOLJŠI FILM PULJSKEGA FESTIVALA

«Ponedeljek ali torek» Vatroslava Mimice

«Zlato areno» za režijo je prejel isti film - Za najboljšo žensko vlogo je nagrajena Mira Stupica, za najboljši moški vlogi pa Antun Nalis in Reljo Barić

Letošnji filmski festival v Puliju se je v nedeljo končal. Žirija je nagrade takole razdelila: *«Velika zlata arena»* za najboljši film festivala pripade filmu Vatroslava Mimice *«Ponedeljek ali torek»*.

«Veliko srebrno areno» si delita filma *«Varovanec»* Vladana Slijepčeviča in *«Rondo»* Zvonimira Berkoviča.

«Srebrno areno» pa je osvojil film *«Sen»* Puniše Djordjeviča.

«Zlato areno» za režijo prejme Vatroslav Mimica za film *«Ponedeljek ali torek»*.

«Srebrno areno» za režijo si enakovredno delita Vladan Slijepčevič za film *«Varovanec»* in Puniša Djordjević za film *«Sen»*.

Najboljša scenarija, nagrajena z «zlato areno», sta scenarija Vladimira Berkoviča za film *«Rondo»* ter Simona Drakule za film *«Do zmage in naprej»*.

Mira Stupica prejme za vlogo Stojanke v filmu *«Roj» «veliko zlato areno»* za najboljšo žensko vlogo, *«srebrno areno»* pa dobi Milena Dravič za vlogi v filmih *«Do zmage in naprej»* ter *«Rondo»*.

Tudi «zlata arena» za najboljšo moško vlogo je enakovredno razdeljena med igralca Antuna Nalisa (za vlogo v filmu *«Pogled v zenico sonca»*) in Reljo Bariča (za vlogo v filmu *«Rondo»*). «Srebrno areno» dobi igralec Bekim Fehmiu za vlogi v filmih «Roj» in «Rondo».

Nagradi za glasbo in sceno nista podeljeni.

Dve specialni nagradi je žirija podelila Dušanu Vukotiću, režiserju filma *«Sedmi kontinent»* in Nikoli Rajiču, režiserju *«Poti»* v filmu «Čas ljubezni».

Pet diplom je žirija podelila Veljku Bulajiću za film *«Pogled v zenico sonca»*, Jožetu Babiču za film *«Po isti poti se ne vračaj»*, Zoranu Radmiloviču za glavno vlogo v filmu *«Glinasti golob»*, Stevu Zigonu za vlogo v filmu *«Rondo»* ter scenaristoma filma *«Pot»* Ljubiši Kozomari in Gordanu Mihiču.

Utemeljitve nagrad bo žirija podala kasneje.

Nagrado CK Zveze mladine Jugoslavije prejme Dragoslav Lazić za film *«Vroča leta»*, predstavljen v informativni sekciji

Nagrado revije «Ekran» prejme film Vatroslava Mimice *«Ponedeljek ali torek»*.

Nagrado «Kekec» dobi Dušan Vukotič za «Sedmi kontinent».

Nov slovenski film

LJUBLJANA, 2. — *V Ljubljani se je končalo snemanje novega slovenskega filma «Pravljica, ki je ni» v režiji Matjaža Klopčiča. V filmu, ki je za puljski festival zakasnel, igrajo glavne vloge Lojze Rozman, Milena Dravić, Stane Sever in drugi. Poleg tega pa številni člani ljubljanske Drame in Mestnega gledališča. Scenarij je napisal režiser filma Matjaž Klopčič.*

DANES

Kljub protestom vsega miroljubnega človeštva proti dvakratnemu bombardiranju Hajfonga in Hanoja so ameriški bombniki včeraj že tretjič napadli Hajfong, tako da so bombe padale tudi na stanovanjske predele. Hanojska vlada je takoj vložila protest pri nadzorstveni komisiji. Bombardiranje Hajfonga so včeraj na izrecno vprašanje novinarjev posredno priznali tudi v ameriškem Pentagonu. Hkrati pa so v Washingtonu napovedali — prav tako posredno — da ni izključena intervencija tudi kopenskih sil na področju 10 km široke demilitirazirane cone vzdolž severne in južne strani 17. vzporednika, ki deli Severni in Južni Vietnam, potem ko so to področje ameriška letala že dvakrat bombardirala ter s tem kršila točne mednarodne določbe ženevske konference, česar v Ameriki niti ne tajijo.

Vprašanje možnosti pogajanj je seveda še vedno na mrtvi točki, čeprav se je včeraj državni podtajnik ZDA George Ball sestal z U Tantom po njegovem povratku iz Moskve. Povedal je, da sta govorila o «sredstvih», ki bi bila potrebna za dosego «pogajanj brez pogojev», t.j. po znanem Johnsonovem receptu ter dodal, da sta pravzaprav govorila tudi o sredstvih za pogajanje na splošno, ki bi pripeljalo do rešitve vietnamskega vprašanja.

V Moskvi se je včeraj začelo zasedanje novoizvoljenega vrhovnega sovjeta, ki je ponovno soglasno izvolil Alekseja Kosigina za predsednika vlade za prihodnja štiri leta, jutri pa bodo na Kosiginov predlog imenovani še ostali člani vlade.

Zadnje vesti potrjujejo, da je prišlo v Nigeriji do kompromisne rešitve in da se je položaj stabiliziral, čeprav še vedno ni povsem razčiščen, po prevzemu oblasti s strani polk. Gowona. Vse vesti potrjujejo, da je bil med uporom dela vojaških edinic ubit bivši načelnik države gen. Ironsi. V Lagosu je mirno in je bil vzpostavljen mednarodni letalski promet.

Pogled na veliko množico na Trgu Goldoni med enotnim sindikalnim zborovanjem, ki so ga sklicale vse tri sindikalne organizacije med stavko in na katerem so njihovi tajniki negativno ocenili načrte IRI za preureditev ladjedelstva in zaključke «komisije Caron» ter ob bučnem pritrjevanju množice poudarili, da ne bo tržaško ljudstvo nikoli pristalo na to, da se ladjedelnica Sv. Marka zapre in enotno vodstvo ladjedelnic IRI premesti v Genovo

Vreme včeraj: najvišja temperatura 26,8, najnižja 20,4, ob 19. uri 25,6; zračni tlak 1010,6 stanoviten, vlaga 65 odst., veter 10 km na uro vzhodnik, nebo 3 desetine pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 24,4 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 3. avgusta Lidija
Sonce vzide ob 5.50 in zatone ob 20.32. Dolžina dneva 14.42. Luna vzide ob 21.58 in zatone ob 7.31
Jutri, ČETRTEK, 4. avgusta Dominik

PRVI DAN POPOLNE SPLOŠNE STAVKE IN ZAPORE TRGOVIN

Tržaško ljudstvo je ponovno potrdilo da ne bo dopustilo ukinitve Sv. Marka

Vsi trije tajniki sindikalnih organizacij so v svojih govorih na velikem zborovanju zavrnili načrte IRI o skrčenju ladjedelske dejavnosti - Mogočna protestna povorka po mestnih ulicah - Popoldne in zvečer so bile mestne ulice kot izumrle - Danes se stavka nadaljuje

Trst se je včeraj ponovno množično uprl birokratom iz Rima in predvsem načrtom IRI, ki bi morali zbrisati s površja tako slavno ladjedelnico, ponos nekdanjega in tudi sedanjega Trsta. «Gradimo ladje od 1839. leta in jih hočemo graditi še v prihodnosti,» smo čitali na velikem trasparentu. In dalje «Za blaginjo Trsta, za bodočnost naših otrok, rešimo Sv. Marka.» Napisa na trasparentih sta prav gotovo odmev čustev in zahtev Tržačanov, ki so včeraj pokazali ves svoj gnev proti nesramnim in nesmiselnim načrtom ljudi, ki gledajo morda preveč na številke (in še to namerno površno), ne računajo pa s tisočerimi delavci, z njihovimi družinami in sploh z usodo mesta. Trst je živel z ladjedelnico in za ladjedelnico in nima nobenega namena, da se tej svoj industriji odpove.

To so Tržačani pokazali včeraj s splošno stavko. Ob 10. uri so trgovine, kavarne, bari, gostilne in drugi obrati zaprli roloje in mesto je kmalu dobilo kaj nenavadno sliko. Lepaki na zidovih so bili jasen odmev splošnega mnenja in prav zaradi tega ni bilo nič čudnega, če so se ljudje vseh slojev in starosti trumoma podali na Trg Goldoni, kjer je bilo napovedano protestno zborovanje vseh treh sindikalnih organizacij. Delavci pa so prišli na zborovanje v povorkah, ki so se zbrale pred ladjedelnico, Tovarno strojev, na Senenem trgu in da Trgu Libertà.

Na zborovanju je prvi spregovoril tajnik Delavske zbornice Fabricci, ki je v uvodnih besedah rekel, da je pred malo več kot mesecem dni v nekaj minutah ves Trst po dospelih neugodnih vesteh ogorčeno reagiral in izpričal svojo voljo, da se ohrani ladjedelnica Sv. Marka ter da se ne skrči tržaška gospodarska dejavnost. S tem je vsej Italiji in vsemu svetu pokazal, da noče, da ga odrinejo od pomorskih dejavnosti. Tedaj je šlo za spontano manifestacijo, sedaj pa je prišlo v mestu do splošne stavke in zapore po dobrem premisleku, saj so sindikalne organizacije izčrpno proučile položaj po razgovoru s predsednikom IRI. Pri tem je rekel, da predsednik IRI ni upošteval predlogov tržaških sindikatov ter je vztrajal na tem, da je treba zapreti ladjedelnico Sv. Marka in osredotočiti vodstvo ladjedelstva v Genovi v eni sami družbi.

Za tem je Fabricci orisal, kaj prinaša načrt, ki ga tragično imenujejo «načrt razvoja za Trst», medtem ko v resnici tržaško gospodarstvo propada. Toda Tržačani se ne bodo uklonili takšnim načrtom in bodo storili vse, da rešijo ladjedelnico Sv. Marka. Čim bolj proučujemo načrt, tem bolj se nam prikazuje prihodnost našega mesta v temnih barvah. Fabricci je dejal, da je položaj danes slabši, kot je bil pred mesecem dni, ker so čisto jasni nameni osrednjih organov. Zato je treba zavreči tudi dokument «komisije Caron» bodisi na krajevni kakor na vsedržavni ravni. Zapora Sv. Marka, premestitev vodstva ladjedelnic v Genovo, vključitev Tovarne strojev v novo tovarno velikih motorjev ter njun prehod v zasebne roke, vse to so skrajno negativni ukrepi. Vsak Tržačan se zaveda, da bi to pomenilo hud udarec tržaškemu gospodarstvu. Iz tega bi lahko sklepali, da hočejo določeni krogi zadati Trstu prav ta udarec. Delavska zbornica ne bo nikoli pristala na to, ker ve, da bije pravičen boj. Ponekod pravijo, da hodijo lahko delavci Sv. Marka delat v Tržič, kar pa je popolnoma netočno. Kljub okrepitvi tamkajšnjih ladjedelnic se bo število zaposlenih v njih znižalo, se bodo gradile tam samo petrolejske in tovorne ladje. Osredotočenje ladjedelske družbe v Genovi je tudi povsem nelogično s tehniške plati, saj je največja ladjedelnica ravno v Tržiču. Očital je, da se računa s tem samo zato, ker je v Liguriji več poslancev in ministrov. Takšno ravnanje žali čast ljudstva.

Zatem je govornik omenil načrt o gradnji tovarne velikih motorjev, ki bi bila delno v zasebnih rokah. Na ta način bi se udeležba kapitala IRI v Trstu skrčila za 60 odstotkov. Od sedanjih 7.000 delavcev IRI bi jih ostalo samo 2.800, in sicer v Tržaškem arzenalu in v železarni Italsider. Takšno škodo hočejo prizadeti našemu mestu, čeprav predvideva petletni načrt, da se morajo na zaostalih področjih graditi nova podjetja IRI. Delavska zbornica pa zahteva, da se navzočnost IRI v Trstu okrepi. Poleg tega pa zahteva, da se resno prouči tržaški gospodarski problem.

Zatem je Fabricci kritiziral zaključke «komisije Caron». Na koncu svojega govora je pozval Tržačane, naj bodo enotni in strnjeni, saj bodo le na ta način zmagali.

Za Fabriccijem je spregovoril poslevodeči tajnik CISL dr. Novelli, ki je poudaril, da so vsi delavci in vse mesto še enkrat navdušeno in strnjeno odgovorili na poziv sindikalnih organizacij. Trst je še enkrat dostojno, toda s ponosom poudaril svojo odločno voljo po življenju, po napredovanju in potrdil svoj odpor proti načrtom, o katerih je prepričan, da so škodljivi za njegovo prihodnost. V preteklih dneh so določeni krogi, ki hočejo vedno imeti prav, trdili, da se sicer strinjajo s stavko, da pa sedaj ni primeren čas zanjo, ker smo v času dopustov. Ravno to zborovanje pa najbolj jasno zanika te trditve.

Zatem je dr. Novelli omenil velik odmev, ki ga je imela zadnja stavka tudi v tujem tisku, pri čemer je poudaril zlasti pisanje dunajskega lista «Die Presse» in angleškega «The Times». To je najboljši dokaz, da ni res, da stavke ne koristijo ter da je treba najti druge oblike pritiska. Seveda se morajo udeležiti boja za ohranitev ladjedelnice tudi druge gospodarske sile, toda pri tem ni dovolj, da se sprejemajo resolucije z oguljenimi frazami. Bitke zmagujejo delavci s svojimi sindikati in delavstvo je pokazalo ob tej priliki vso svojo zrelost in pripravljenost na žrtve.

Trst nima močnega zastopstva v parlamentu niti važnih mož na ključnih položajih v vladi, kjer odločajo tudi o gospodarskih načrtih in politiki. Zato morajo Tržačani računati na svojo silo. O tem morajo biti Tržačani prepričani in se bojevati naprej ne glede na politično prepričanje, sloj ali razred. Vsi morajo biti pripravljeni na žrtve, ki jih terja boj, kajti ni pravično, da bi jih nosili na svojih ramah samo delavci. Vsak prebivalec mora nekaj prispevati.

Zatem je dr. Novelli rekel, da se stvari od zadnjega zborovanja niso bistveno spremenile, čeprav je prišlo do nekaterih važnih dogodkov. Na vsak način kaže doslej, da hočejo v razdobju od treh do štirih let zapreti Sv. Marka in prenesti sedež CRDA v Genovo. Sestanek sindikalnih organizacij 6. julija v Rimu s predsednikom Petrillijem in voditeljem Fincantieri je bil vsekakor zanimiv, prav tako je bilo mnogo komentarjev o zaključkih «komisije Caron», ki bi morala izreči tehnično mnenje o preobrazbi ladjedelnic.

Dr. Novelli je nakazal stališče CISL do vseh teh vprašanj. Rekel je, da je niso niti argumenti IRI niti zaključki komisije Caron prepričali, da je zapora Sv. Marka neizogibna. Poudaril je, da je površina Sv. Marka le malo manjša od površine ladjedelnice v Genovi-Sestri in večja kot v ladjedelnici pri Castellamare. Razen tega je njen zemljepisni položaj gotovo ugodnejši kakor položaj ene izmed teh ladjedelnic. Novelli je kritiziral zatem izjave odgovornih voditeljev CRDA, ki slepo ubogajo svoje predstavnike pri IRI in trdijo, da je treba ladjedelnico Sv. Marka zapreti. Sedaj pravi predsednik CRDA, da so proizvodni stroški v Sv. Marku za 20 do 25 odst. višji od stroškov v Tržiču. Tega ne trdi niti «komisija Caron». Poleg tega pa je treba upoštevati, da so porabili za obnovo ladjedelnic v Tržiču, v Sestriju in Castellamare v zadnjih letih desetine milijard lir, za Sv. Marka pa nič. Zato se jasno vidi, da že mnogo let nameravajo, da bi Sv. Marko polagoma izhiral. Jasno je, da je treba Sv. Marka obnoviti, če hočemo, da bi delal po konkurenčnih cenah.

Pogled na mogočno povorko delavcev s transparenti po Korzu

Če se morajo vse ladjedelske družbe koncentrirati, tedaj je najbolj primerno za to mesto Trst, je nadalje dejal Novelli. Kar se tiče nadomestnih dejavnosti, kot je na primer tovarna velikih pomorskih motorjev, povečanje dejavnosti pri popravljanju ladij in velikega suhega doka, ki naj morebiti nadomesti izgubo Sv. Marka, meni CISL, ne glede na to, da ne smatra tega za nekaj neogibnega, da je dolžnost IRI in vlade, da pripravi načrt za gospodarski razvoj Trsta, da se poveča število delovnih mest in celotni dohodek. Trstu se namreč ne sme odvzeti steber njegovega gospodarstva, ki je ladjedelstvo. Sicer pa ni niti zagotovljeno finasiranje suhega doka. Tudi ni še zagotovljenih 42 milijard za veliko tovarno motorjev. Govore tudi o razširitvi Tržaškega arzenala, toda kje so investicije?

Vprašanje ni samo v tem, da se nadaljuje gradbena dejavnost v Sv. Marku s tem, da se obnovi, ter da bo Trst sedež nove združene družbe, marveč je v globalnem gledanju na tržaška vprašanja, ki se tičejo pristanišča, industrije, infrastruktur, torej vsega tega, kar je pogoj za razvoj vseh dejavnosti. To globalno gledanje na tržaška vprašanja pa lahko pomeni le poudarjanje važne vloge, ki jo ima naše mesto. Naše gospodarstvo mora napredovati, toda to se gotovo ne bo zgodilo na podlagi načrtov IRI Novelli je še enkrat poudaril, da je potreben koordiniran načrt raznih posegov za povzdig tržaškega gospodarstva.

Zadnji je spregovoril tajnik nove Delavske zbornice CGIL Calabria, ki se je zahvalil delavcem vseh strok, mestnim redarjem, železničarjem, tehnikom, malim in srednjim trgovcem ter obrtnikom za udeležbo v stavki in zapori.

«To je strnjena in navdušena borba, tudi če zahteva žrtve. To naj vsamejo na znanje razni opazovalci, ki so zadnje dni tu povpraševali po mestu, da bi točno zvedeli, kaj mislijo o vsem tem Tržačani. Trst je takšen: stvarno in spontano mesto, ki se ne da ukrotiti in ki glasno zahteva svojo pravico do življenja,» je rekel tajnik nove DZ. Zatem je obsodil poskuse «določenih državnih funkcionarjev ali voditeljev podjetij, ki so skušali prepričevati, da pomnei stavka napako. Calabria je nato rekel: «Ne ugajajo nam razni nasveti o oblikah boja, ki težijo za tem, da bi osamili delavce in vzbudili v njih nezaupanje in razočaranje.»

Calabria je rekel, da je bistvo borbe v tem, da se bojujemo za Sv. Marka, za vodstvo CRDA, za Tovarno strojev, za razvoj ladjedelstva po vsej državi ter da rešimo ustroj tržaškega gospodarstva. Zato prekaša naloga, ki jo opravljajo delavci, njihove lastne interese in zato morajo tudi vse druge kategorije sprejeti nase odgovornost v tej akciji, katere obrambni značaj je v interesu vseh. Tudi Calabria je oporekal načrtom IRI, zaključkom «komisije Caron» ter rekel, da je treba zavreči nadomestni značaj pobud, ki jih obljubljajo Trstu. Nadalje je rekel, da se postavljajo še druga vprašanja, na katere ni odgovora v načrtih IRI in v zaključkih «komisije Caron». Zakaj naj bi zaprli ravno ladjedelnico Sv. Marka? S kakšnimi kriteriji hočejo osredotočiti vse ladjedelnice, o kateri izjavljajo, da bo najbolj važna v Evropi? Vsa ta protislovja, vsa ta vprašanja, na katera ni odgovora, izvirajo iz tega, ker ne upoštevajo celotnega pomorskega gospodarstva, za katero je ladjedelstvo eden izmed glavnih stebrov.

Zato vztraja CGIL na zahtevi, da je treba opredeliti dolgoročno in srednjeročno politiko, ki mora težiti za tem, da koordinira ladjedelstvo in pomorsko dejavnost. Zato je treba tudi spremeniti petletni načrt tako, da se okrepi ladjevje, da se podpre nova politika pomorskega prometa, da bo dajala italijanska trgovinska mornarica nove pobude pri prevozu blaga ter da se preuredijo pristanišča. To pa pomeni, da je treba naše gospodarstvo bolj navezati na mednarodno gospodarstvo prav v času, ko izgublja državno ladjevje na važnosti in prav tu je jedro vprašanja ladjedelnice Sv. Marka.

Pri tem je Calabria izrekel dvom o domnevnih finančnih težkočah Fincantieri. Predvsem je dejal, da so ladjedelnico Sv. Marka že pred mnogimi leti izključili iz načrtov za obnovo, kar pomeni, da so jo pač nameravali že takrat ukiniti. Po drugi je treba upoštevati tudi vprašanje SET, katerega strokovnjaki so sklenili, da je treba Trst in deželo izključiti iz njegovih načrtov, kar pomeni negativne posledice za ladjedelstvo. V tej luči je treba tudi gledati na poskuse nekaterih tržaških parlamentarcev, ki bi hoteli dokazati, da se je položaj v Trstu spremenil ter da se lahko menja njegov gospodarski ustroj. Pri tem je Calabria rekel: «Mi zahtevamo spremembo vsega načrta ladjedelskih gradenj, ker ne ustreza potrebam države in stvarnim možnostim, ki jih ima na tem področju. To naj bo napotek določenim «romarjem», ki tekajo vedno v Rim, da bi si izmislili umetne rešitve, ki ne rešujejo ničesar,» je zaključil Calabria.

Po končanem zborovanju se je razvila dolga povorka s pravcatim gozdom transparentov in gesel. Po Korzu Italia so delavci skandirali ime ladjedelnice, ki jo hočejo uničiti, zvočnik pa je večkrat ponavljal gesla. Na Trgu Riborgo so demonstranti z burnim aplavzom pozdravili neko žensko, ki je prav tedaj izobesila na okno zadnjega nadstropja tržaško zastavo z žalnim trakom. Na Trgu Unità, medtem ko je zvočnik pozival pred palačo prefekture «vladne organe naj upoštevajo to impozantno manifestacijo», so se duhovi razgreli in skupina mlajših je hotela vdreti v notranjost. Varnostni organi so na hitro zaprli visoka železna vrata, karabinjerji in policijski agenti pa so s kordonom preprečili vsak dohod v palačo. Kričanja proti načrtu IRI, vladi in njenim organom ni bilo konca.

Povorka je nadaljevala pot po Nabrežju 3. novembra in Korzu Cavour, kjer bi kmalu prišlo pred upravno palačo CRDA do incidentov. Že med zborovanjem se je namreč zvedelo, da se je kljub stavki kakih 30 uradnikov podalo na delo (med temi 4 tržaški inženirji, 2 Neapeljčana in 1 iz Genove). Nekaj pikrih pripomb na račun stavkokazov in delavci so nadaljevali protestni pohod po Trgu Libertà, Ul. Cellini, Ul. Ghega, Trgu Dalmacija in so krenili nato po Ul. F. Severo, kjer so izrazili nezadovoljstvo nad vodstvom televizije, ki sistematično ignorira borbo delavcev in sploh celega mesta za rešitev ladjedelnice Sv. Marka. Najbolj vroči so začeli obmetavati pročelje radijske palače s kamenjem in razbili precej šip. Duhovi so se še bolj razgreli, ko so opazili v Ul. Cicerone in Giustiniano oborožen karabinjerski oddelek. Demonstranti tega niso pričakovali, zaradi česar bi kmalu prišlo do nevarnih spopadov. Na srečo so sindikalni organizatorji pomirili duhove in povorka je nadaljevala pot po Koronejski ulici, Ul. Carducci, Trgu stare mitnice, Ul. Oriani vse do Garibaldijevega trga, kjer se je razšla.

Po 14. uri, ko so se tramvaji, filobusi in avtobusi vrnili v remizo, je mesto zamrlo. Ulice so bile prazne, trgovine pa, razen v izjemnih urah, ko so obratovale gostilne in restavracije, vse brez izjeme zaprte, svetlobne reklame pa ugasnjene. Lahko rečemo, da je delo včeraj v Trstu povsod zastalo. Najboljši dokaz pač, da Trst živi od ladjedelnice in s CRDA, s pristaniščem, s pomorstvom in ne od obljub. Mesto zahteva spoštovanje pravic, noče, da se mu potepta čast in predvsem noče nobene miloščine. Hoče samo živeti od dela.

Danes se bo splošna stavka nadaljevala. Trgovine bodo odprte samo toliko časa, kolikor je potrebno, da se bo prebivalstvo oskrbelo s hrano. Promet na mestnih in medmestnih progah pa bo ves dan prekinjen.

V poročilu, ki ga je izdalo v večernih urah, je tajništvo Delavske zbornice izreklo zadovoljstvo nad uspehom protestne manifestacije ter se zahvalilo delavcem in gospodarskim slojem, ki so se pridružili stavkovnemu gibanju, «kar predstavlja živo pričo enotne volje tržaškega ljudstva, da brani s Sv. Markom in CRDA celotno tržaško gospodarstvo».

Komunike nadalje javlja, da so dali predlog za ustanovitev enotnega predstavniškega odbora z udeležbo vseh gospodarskih krogov za obrambo Trsta.

Jutri zvečer ob 20 bodo tajniki vseh treh sindikatov govorili na protestnem zborovanju v Miljah.

Kot smo že poročali, je prišlo v Ul. Giustiniano do neljubih spopadov med demonstranti in oboroženimi karabinjerji. Enega demonstranta so policijski organi priprli, vendar so ga proti večeru tudi izpustili. Politični oddelek kvesture vodi pod vodstvom komisarja D'Ambrogija preiskavo za ugotovitev krivcev pri napadu na poslopje RAI, kjer je bilo razbitih kakih 15 šip v prvem in drugem nadstropju.

Policija javlja, da je moral en karabinjer, na katerega je padel kamen, za 10 dni v bolnišnico, medtem ko se je moralo nekaj policijskih agentov zateči po prvo zdravniško pomoč.

Poslovanje trgovin in mestnega prometa

TRAMVAJI, FILOBUSI IN AVTOBUSI
Danes popolna stavka.

TRGOVINE JESTVIN IN DRUGE
Danes odprte do 12. ure.

MESNICE
Danes odprte do 11. ure.

PEKARNE
bodo zaprle obrate brž ko bodo razprodale kruh.

BRIVSKI IN FRIZERSKI SALONI
Danes ves dan zaprti.

HOTELI, RESTAVRACIJE, GOSTILNE, MENZE IN BIFEJI S TOPLO JEDAČO
Danes odprti od 12. do 15. ure in od 19. do 22. ure.

KAVARNE IN BARI
Danes odprti do 12. ure.

PRODAJALNE ČASOPISOV
Danes odprte do 13. ure.

LEKARNE
Danes bodo od 13. do 16. ure odprte lekarne D'Ambrosi (Ulica Zorutti 19/C), Croce Verde (Ulica Settefontane 19), Ravasini (Trg Libertà 6) in Testa d'Oro (Ul. Mazzini 43). Od 16. do 19.30 bodo odprte lekarne D'Ambrosi (Ul. Zorutti 19/C), Croce Verde (Ul. Settefontane 19), Ravasini (Trg Libertà 6), Testa d'Oro (Ul. Mazzini 43), Alla Salute (Ul. Giulia 1), Benussi (Ul. Cavana 11), Picciola (Ul. Oriani 2), Vernari (Trg Valmaura 11). Lekarne Alla Salute, Benussi, Picciola in Vernari pa bodo imele nočno službo od 19.30 do 8.30. —

TAKSIJI
šoferji taksijev bodo danes stavkali od 14. do 24. ure.

BENCINSKE ČRPALKE
Danes zaprte.
Za zdravnike in za nujne primere bo odprta samo črpalka ACI (Ulica Koroneo).

* * *

Svetlobna reklama in razsvetljava izložb kavarn, barov, hotelov, restavracij in vseh drugih trgovin bo ugasnjena do vključno sobote 6. t.m.

Draginjska doklada zvišana za 1 točko

Komisija za indeks življenjskih stroškov je ugotovila, da se je ta indeks v trimesečju maj-julij zvišal za eno točko, kar pomeni, da se zviša za eno točko tudi draginjska doklada za uslužbence v industriji, trgovini in kmetijstvu, in sicer od prvega avgusta dalje.

Trčenje avtov na trbiški cesti

Včeraj zjutraj ob 9.15 so z rešilnim avtom RK pripeljali v glavno bolnišnico 54-letnega težaka Calogera Galliana iz Ul. Cologna 26 in 21-letnega brusača Raffaela Sanvitaleja iz Ul. Trissino 31, ki sta se poškodovala pri avtomobilski nesreči v bližini Padrič.

Sanvitale je povedal, da je okoli 7.10 s Padrič proti trbiški cesti vozil svoj fiat 500 TS 37903, v katerem se je peljal tudi Galliano Toda ko je privozil iz stranske ceste na levo, da bi nadaljeval pot po trbiški cesti, je nenadoma prišlo do trčenja s fiatom 600 TS 53578, ki ga je po trbiški cesti vozil 64-letni Norberto Dreossi iz Ul. C. Colombo 14.

Zaradi močnega sunka sta se v notranjosti avta ranila Galliano in Sanvitale. Gallianu so v bolnišnici dali prvo pomoč, ker se je ranil po dlani leve roke in kolenih ter bo ozdravel v 6 dneh. Sanvitaleja pa so sprejeli na nevrokirurški oddelek bolnišnice in se bo moral zdraviti približno 8 dni zaradi ran po levi strani temenice, levem komolcu in manjše poškodbe na dlani leve roke.

Kino

Miramarski park. Danes nadaljevanje predstav «Luči in zvoki». Ob 21.30 v nemščini «Der Kaisertraum von Miramare» in ob 22.45 v italijanščini «Massimiliano e Carlotta». Izredne vožnje avtobusa «M» od barkovljanske postaje.

* * *

Nazionale 16.00 Zaprto zaradi počitnic.
Excelsior 16.00 «Furto alla Banca d'Inghilterra» Peter O'Toole.
Fenice Zaprto zaradi počitnic.
Eden 16.00 «Una pistola per un vile» Technicolor, Fred Mac Murray.
Grattacielo 16.00 «L'uomo che ride» Technicolor, Jean Sorel, Ilaria Occhini. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Alabarda 16.30 «Tre colpi di Winchester per Ringo» Technicolor, Gordon Mitchell, Milla Sanoner.
Filodrammatico 16.30 «Le spie uccidono in silenzio» Colorscope, Emma Danieli, Jeffries Lang.
Aurora 16.00 «I diafanoidi vengono dal Marte».
Cristallo 17.00 «Marcia nuziale» Ugo Tognazzi. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Garibaldi Počitek.
Capitol 16.00 «Allarme dal cielo» — Technicolor.
Impero Zaprto zaradi počitnic.
Moderno Počitek.
Vittorio Veneto 17.00 Revija kriminalnih filmov. «10 piccoli indiani» Prepovedano mladini pod 14. letom.
Astra Zaprto zaradi počitnic.
Ideale 16.30 «La vendetta della signora» Ingrid Bergman. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Abbazia 16.00 «La legge dei fuorilegge» Technicolor, Dale Robertson.

LETNI KINO
Satellite 21.15 — blagajna ob 20.30 «Gli impetuosi» Technicolor, James Darren, Pamela Tiffin.
Paradiso 21.00 — blagajna ob 20.30 «Inferno nella stratosfera» Scopecolor. Japonski film.

Šolske vesti

Na Državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, je vpisovanje za šolsko leto 1966-1967 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvu zavoda, Strada di Guardiella št. 13-1 neprekinjeno do 25. septembra 1966. Navodila za vpisovanje so razvidna na oglasni deski v zavodu.

PRIHOD IN ODHOD OTROK V KOLONIJO V DEVINU

Slovensko dobrodelno društvo obvešča, da se vrnejo deklice iz kolonije v Devinu v četrtek, 4. avgusta zjutraj ob 10.30 na avtobusno postajo pred Silosom na Trgu Libertà.

Odhod dečkov v obmorsko kolonijo v Devinu bo v četrtek, 4. avgusta popoldne in sicer morajo biti dečki na sedežu v Ul. Machiavelli 22 ob 15.30

Izleti

SPDT priredi 14. in 15. avgusta izlet na Triglav z izhodiščem iz Vrat in s povratkom v Trento. Ostali izletniki bodo prenočili na Vršiču in naslednjega dne bodo lahko obiskali izvir Soče, «Alpinetum Juliana» in muzej v Trenti.

SPDT priredi 7. **avgusta** ob otvoritvi planinskega doma «Zorko Jelinčič» na Crni prsti, izlet v Podbrdo. Vpisovanje v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20.

Prosvetno društvo M. Matjašič iz Barkovelj priredi 21. avgusta z odhodom ob 5.30 izpred Rumene hiše, oziroma ob 5. uri za udeležence iz mesta izpred kavarne Tivoli, izlet v Bohinj, kjer bo skupno kosilo. Na povratku se bodo izletniki ustavili 2 uri na Bledu in nato obiskali Prešernov dom na Vrbi. Prijave do sobote 13. avgusta na sedežu društva.

Mali oglasi

PARKETISTI, izdelava, popravila in strganje ter lakiranje podov — brezplačni proračun — Tvrdka Abatangelo et Gaspari, Trst, tel. 90-497.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
Alla Salute, Ul. Giulia 1; Benussi, Ul. Cavana 11; Picciola, Ul. Oriani 2; Vernari, Trg Valmaura 11.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
D'Ambrosi, Ul. Zorutti 19-c; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Ravasini, Trg Libertà 6; Testa d'Oro, Ul. Mazzini 43.

S POSEBNIM PAVILJONOM

Naša dežele se bo tudi letos udeležila celovškega sejma

Na sejmu bo 1109 razstavljavcev iz Avstrije in 31 drugih držav

Dežela Furlanija-Julijska krajina se bo tudi letos udeležila osrednje prireditve avstrijskega lesnega gospodarstva in 15. mednarodnega velesejma v Celovcu, na programu od 11. do 21. avgusta. Lansko leto se je dežela prvič udeležila te važne srednje-evropske prireditve, in sicer s posebnim paviljonom, ki pa je bil zelo tesen in odločno neestetičen ter nefunkcionalen. Zaradi tega je bilo že takrat sklenjeno, da si bo dežela postavila lasten, večji paviljon, in sicer je bilo prvotno rečeno, da ga bodo odprli že letos. Do tega pa žal ne bo prišlo, ker paviljona še niso utegnili postaviti, na nedavni tiskovni konferenci, ki jo je priredila uprava celovškega velesejma pa je bilo ponovno govora o tem, in sicer bo dežela Furlanija-Julijska krajina lahko nastopila v novem paviljonu le prihodnje leto.

Avstrijski lesni sejem, ki je vsako leto združen s celovškim industrijsko obrtniškim prikazom, pridobiva iz leta v leto na važnosti in pomenu. Odkar so na obsežnem razstavnem prostoru pred 15 leti odprli prvo razstavo z mednarodno udeležbo, je vsakoletna prireditev iz leta v leto pridobivala novih sodelavcev, in širila obseg svojega poslovnega delokroga. Po podatkih, ažuriranih do 20. julija, se je za petnajsti sejem priglasilo večje število razstavljavcev iz 31 tujih držav. Nastopile bodo države članice EFTA (katere članica je tudi Avstrija), dalje pet članic Evropske gospodarske skupnosti (Italija, Francija, Zahodna Nemčija, Belgija in Holandija), dalje so najavile svojo udeležbo Jugoslavija, Sovjetska zveza, Poljska, Češkoslovaška, Romunija, Vzhodna Nemčija, Irska, Turčija, Ciper, in dalje Združene ameriške države, Kanada, Avstralija, Kitajska, Japonska, Afganistan, Perzija, Irak, Libanon in Izrael.

Vsega skupaj bo razstavilo svoje izdelke in proizvode na letošnjem sejmu nič manj kakor 1109 razstavljavcev, (za primerjavo naj omenimo, da je na letošnjem tržaškem velesejmu nastopilo 1116 razstavljavcev, od tega 507 iz tujine), od tega 276 na lesnem sejmu. Najširše bo letos na sejmu zastopana Zahodna Nemčija, in sicer z 81 razstavljavci, medtem ko bo prišlo iz Jugoslavije 36, a iz Italije 34 razstavljavcev.

V okviru mednarodne lesne razstave bodo letos uredili več posebnih prikazov. Tako bodo avstrijski, italijanski, jugoslovanski, poljski, romunski in švedski proizvajalci prikazali svoje najnovejše izdelke pohištvene industrije. Vsega skupaj bo na sejmu kakih 12 posebnih razstavnih oddelkov. Kmetijska zbornica iz Celovca bo na primer pripravila razstavo gozdnega gospodarstva, žagarska industrija pa bo v okviru svoje razstave prikazala med drugim tudi sodobno avtomatično žago z vzgrajeno napravo za elektronsko merjenje lesa. Predelovalna industrija bo sodelovala na dveh razstavah, in sicer na razstavi «Les v gradnji industrijskih obratov in stanovanj» ter «Les v prostoru». Posebno razstavo bo pripravila avstrijska industrija papirja in celuloze, medtem ko bo zbornica za obrtno gospodarstvo pripravila prikaz z naslovom «Prometna vprašanja v naši deželi».

Medtem se na sejmišču mrzlično nadaljujejo zadnja dela za postavitev nove razstavne hale iz lepljenega lesa. Gre za halo velikih razsežnosti (široka bo 96, visoka pa 26 metrov, kljub temu pa ne bo potrebovala nobenega opornika). V njej bo 6.400 kv. metrov razstavnega prostora, in sicer pod kupolno streho, ki bo slonela na 10 obokih. To bo največja konstrukcija iz lepljenega lesa v Evropi, podjetje Wiesner-Hager iz Altheima na Zgornjem Avstrijskem pa je potrebovalo za njeno gradnjo le slabih 9 mesecev.

Rekorden promet na mejnih prehodih

Danes so na obmejnih blokih zabeležili rekordno število prehodov, katerega nismo bili vajeni niti ob prazničnih dnevih. Samo na prehodu pri Škofijah je mejo prekoračilo do 19. ure nad 65.000 oseb. Od 9.30 dalje so se vile proti prehodom z Jugoslavijo nepretrgane vrste vozil, ki so bile ob največjem navalu dolge nad 3 kilometre. Med osebami, ki so potovale v SFRJ je bilo tudi 12.000 tujih turistov. Precej prometa so zabeležili tudi ob vstopu na italijansko ozemlje: 40 do 50 tisoč oseb.

SINOČI V UL. TOR SAN PIERO

Hudo ranjen deček ki je stekel čez cesto

V Ul. Tor San Piero pred stavbo štev. 10 se je sinoči pripetila huda prometna nesreča, pri kateri se je hudo ponesrečil 5-letni Cristiano Bossi iz Ul. Crispi 23. Okrog 21. ure se je deček izmuznil nadzorstvu staršev in neprevidno stekel čez cesto v trenutku, ko je v smeri proti mestu, z avtom fiat 600 Ge 151944, privozil 29-letni Giovanni Maria Molinari s Trga L. Da Vinci 2. V zadnjem trenutku je Molinari zavrl avtomobil, toda ni se mogel izogniti trčenju in se je silovito zaletel v dečka. Zaradi sunka je malega Cristiana vrglo na prednji del avta, nakar je hudo ranjen padel na asfalt.

Sinu je na pomoč priskočil oče in ga v svojem avtu odpeljal v bolnišnico, kjer so dečka nujno sprejeli na nevrokirurški oddelek s pridržano prognozo. Pri nesreči se je Cristiano hudo pobil po glavi in zatilju, si zlomil desno stegnenico in padel v predsmrtno nezavest. Na kraju nesreče so potrebne formalnosti opravili agenti cestne policije.

Pri ritenski vožnji je podrl mladega turista

Pred Trgom Unità se je včeraj popoldne pripetila prometna nesreča, katere žrtev je postal 4-letni Hansalbert Gilg iz Hretinga pri Münchnu, Alpenstrasse 6. Mali Hansalbert je z 42-letnim očetom Hansom prišel v naše mesto, da ga obišče in včeraj se je pod nadzorstvom očeta igral pred Trgom Unità. Nenadoma je s pločnika pred obalo stopil na cestišče, v trenutku, ko je 49-letni Pietro Cvitanic iz Ul. Laghi 2, s parkirnega prostora privozil svoj avto TS 85068. Cvitanic ni opazil dečka in pri manevru ga je z zadnjim delom avta dregnil in povzročil njegov padec. Malemu ponesrečencu je hitro priskočil na pomoč in ga v spremstvu očeta s svojim avtom odpeljal v bolnišnico. Hansalberta so sprejeli na nevrokirurški oddelek, kjer se bo moral zdraviti od 6 do 8 dni zaradi udarcev in lažjih ran po čelu, zatilju, hrbtu in spodnjih udih.

KAMPANJA ZA VARNOST NA CESTAH

Govora ministra Mancinija po TV in prefekta dr. Mazze po radiu

Pozivi avtomobilistom, naj vozijo previdno

Kot smo poročali te dni, se je včeraj po vsej Italiji začela kampanja za varnost na cesti in cestno vzgojo avtomobilistov, ki jo je najavilo ministrstvo za javna dela s sodelovanjem notranjega ministrstva, ministrstva za letalstvo in vseh policijskih organov in cestnih ter avtomobilskih ustanov.

Kampanja se je pričela prav sedaj, ko se bližajo dnevi velikega bega iz mest in bo trajala do 6. avgusta. Med potekom kampanje se je ministrstvo obvezalo, da bo z vsemi razpoložljivimi komunikacijskimi sredstvi opozarjalo avtomobiliste na previdnost na cesti ter na spoštovanje cestnih predpisov in znakov.

V ta namen je včeraj ob 12.40 po radiu spregovoril vladni komisar Mazza in pozval vse avtomobiliste na previdnost, ko se podajajo na zelo prometne ceste in tudi po mestnih ulicah. Spomnil je, da se število nesreč vidno veča in da marsikatera zahteva tudi smrtne žrtve. Vse nesreče pa se dogajajo zaradi nespoštovanja cestnih predpisov in neprevidnosti. Prav zaradi tega je vladni komisar spomnil vse avtomobiliste, naj se držijo predpisov cestnega zakonika ter naj bodo previdni, še posebno v teh dneh, ko bo promet na vseh cestah zelo velik. Že vsaka malenkostna nedisciplinirarnost avtomobilista lahko povzroči katastrofo, zato naj bo vsak, ki sede za volan previden pri prehitevanju in pri dajanju prednosti tistim, ki jim pritiče. V zaključku svojega govora je vladni komisar izrazil željo, da bi pravkar začeta kampanja za varnost na cesti bila učinkovito orodje za preprečitev številnih prometnih nesreč.

Že sinoči je televizija začela kazati pretresljive posnetke smrtnih cestnih nesreč, ki se vsak dan dogajajo na italijanskih cestah. Med kampanjo se bodo posluževali tudi tega sredstva in na televiziji kazali skrotovičene avtomobile, da bodo te grozljive slike v opomin vsem tistim, ki se z avti podajajo na ceste. Sinoči je na televiziji spregovoril tudi minister za javna dela Mancini in predočil namen te kampanje ter pozval vse avtomobiliste na previdnost in strpnost na cestah.

Včeraj, prvi dan kampanje za varnost na cestah, so bili na vseh javnih prevoznih sredstvih nalepljeni lepaki, ki so pozivali avtomobiliste naj bodo previdni, naj ne prehitevajo, če niso za to gotovi in naj dajejo prednost vozilom, ki prihajajo z desne. Želeti je samo, da bodo avtomobilisti razumeli širok pomen te vsedržavne kampanje ter se držali predpisov in previdno vozili. Bolje je priti nekaj minut kasneje, kot nikoli.

Zato pozivamo vse avtomobiliste, da pokažejo svojo zrelost in svojo cestno vzgojo, saj bodo na ta način drugim in sebi prihranili veliko gorja in žalosti

Resna nesreča vespista po trčenju v cementni drog

Sinoči se je na državni cesti štev. 15 pred glavnim vhodom v čistilnico «Aquila» pripetila huda prometna nesreča. 45-letni varilec Renato Godnich iz Štramarja pri Miljah 892/7 je z vespo treščil v cementni drog filobusne električne mreže in hudo ranjen obležal na cestišču. Godnicha so z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico in ga s pridržano prognozo nujno sprejeli na nevrokirurški oddelek zaradi udarcev, po glavi, čelu, levem sencu in ličnici, poškodb po levem očesu, ran po desnem kolenu in pretresa možganov.

Godnich se je okrog 20. ure na vespi TS 27249 peljal proti domu. Ko je privozil na ovinek pred čistilnico, je iz nepojasnjenih razlogov, z vzvodom za pogon motorja vespe, dregnil v rob desnega pločnika. Zaradi nenadnega sunka je Godnich izgubil nadzorstvo nad vozilom in se z vso silo zaletel v cementni drog, ki je stal nekaj metrov dlje ter se pri tem hudo pobil po glavi. Potrebne formalnosti na kraju nesreče so opravili karabinjerji s postaje v Miljah.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Antona Kjudra darujeta družina Biška in Pavla Gombač 2000 lir za Dijaško Matico.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792
Novo:
Morris:
CVETJE IZ HIROSIME 900 lir

PREDEN GRESTE NA DOPUST NAROČITE SE NA
PRIMORSKI DNEVNIK
POŠLJEMO VAM GA V KATERI KOLI KRAJ, TUDI V INOZEMSTVO!
Telefonirajte na štev. 37-338
15-DNEVNA NAROČNINA L 500

POLITIČNA KRIZA V INDONEZIJI

Kdo je pravi gospodar?

Triumvirat v Džakarti

V palači «Merdeka» v Djakarti je bilo pretekli četrtek zelo vroče. Zgradbo so obkolili vojaki in tanki, a v veliki dvorani so se zbrali ministri nove indonezijske vlade, predsednik Sukarno, generali in okoli tristo tujih diplomatov in novinarjev. Sukarno, ki bi moral na tej slovesnosti uradno imenovati nove ministre, je izkoristil priliko, da da duška svojemu gnevu, ki se je v njem nabral v preteklih mesecih. Sezul se je in stopil pred mikrofon:

«Jaz sem predsednik vlade — je dejal — in nihče drugi! Jaz sem predsednik republike in avtomatsko predsednik vlade! Vse to je v skladu z ustavo iz leta 1945, čeprav to ni napisano v njej. Razen tega bo Indonezija nadaljevala svojo politiko negativnega stališča do Malezije, ki sama po sebi predstavlja neokolonialistično tvorbo. Kuala Lampur pravi, da je ta politika mimo. Ne! Jaz pravim, da se bo nadaljevala.

Zraven predsednika Sukarna je stal z jeklenim izrazom na obrazu general Suharto. Ta je marcu letos prejel od predsednika Sukarna vsa pooblastila, da praktično vlada v državi. Skupno s Sukarnom je Suharto imenoval 26. julija novo indonezijsko vlado s prezidijem na čelu. Suharto je predsednik tega prezidija. Ob imenovanju je poudaril, da nova vlada ne bo imela predsednika. Razen tega je Suharto na pritisk javnosti izločil iz vlade dosedanjega podpredsednika Johanesa Leimeno in Ruslana Abdulganija. Sukarno pa je v svojem govoru dejal tudi to: «Johanesa Leimeno imenujem sedaj za podpredsednika vrhovnega posvetovalnega kongresa, a Ruslana Abdulganija za predsednika vseh državnih organov.»

Med prisotnimi je pritajeno završalo. Nekdo je za Sukarnovim hrbtom rekel nekaj o «časti», toda so ga takoj odvedli iz dvorane. Bilo je očitno, da Sukarno dezaverira Suhartove sklepe in celo nedavne sklepe zasedanja Vrhovnega posvetovalnega kongresa. Znano je, da je kongres med drugim vzel Sukarnu naslov dosmrtnega predsednika republike.

«Vse to je brezpredmetno — je dejal Sukarno v Merdeki». Nihče nima pravice, da mi vzame ta naslov».

V skupini novoimenovanih ministrov je bil tudi Odam Malik, novi prvi minister za politične dejavnosti in zunanji minister. Malik je pred kratkim dvakrat obiskal Bangkok, kjer se je z visokimi predstavniki Malezije dogovoril o pomirjenju med obema državama. Podpis sporazuma je bil še samo vprašanje časa. Sukarnove besede so torej zadele tudi Malika kot grom iz vedrega neba.

Za Sukarnom pa je stopil pred mikrofon general Suharto. Ne da bi spremenil poteze na obrazu, je dejal: «Počakajte dva tedna, pa boste videli, kako se bodo razvijali dogodki v zvezi z našimi odnosi do Malezije.»

Suharto je poudaril, da se bo indonezijska negativna politika do Malezije (ki stane državo okoli 70 odst. državnega proračuna) končala v dveh tednih. Djakartski list «Daily Mail», ki navadno zastopa stališče vojske, trdi celo, da bi nadaljevanje negativne indonezijske politike do sovražnika, ki to v resnici ni, samo povzročila indonezijskemu ljudstvu nove gospodarske težave in nadaljnje zviševanje življenjskih stroškov.

To je drobna kronika dogodkov, ki so se pretekli teden odigrali v Djakarti v dveh dneh. Medsebojno javno dezavuiranje Sukarna, Suharta in Malika očitno kaže, da je indonezijska politična kriza stopila v novo obdobje.

Na svečanosti v «Merdeki» je bil tudi Abdul Haris Nasution, ki je z vojaško silo zadušil lanski upor ter si gotovo pridobil veliko popularnost in simpatije med ljudstvom. Njega je Sukarno v februarju letos odstavil s položaja ministra za obrambo, toda na nedavnem zasedanju Vrhovnega posvetovalnega kongresa so ga izvolili za predsednika tega najvišjega predstavniškega organa. Tudi Nasution je v palači «Merdeka» poslušal z ledenim izrazom na obrazu bosonogega Sukarna. Ni pa komentiral niti Suhartove izjave.

Kdo je torej «prvi» človek v Indoneziji? Sukarno, ki je predsednik republike in ki očitno ne soglaša z vladnimi postopki? Suharto, kot predsednik vlade, ki predstavlja izvršno oblast v državi in ki ne upošteva Sukarnove volje? Ali pa Nasution, za katerim je stala vojska v najbolj kritičnih trenutkih in katerega je Posvetovalni kongres izbral za svojega predsednika?

Ulice v Djakarti, Bandungu, Surabai in drugod odgovarjajo v določeni meri na to vprašanje. Študentovske, srednješolske in intelektualistične skupine KAMI in KASI, ki se proglašajo za «generacijo 66», odkrito in vedno bolj zagrizeno demonstrirajo proti Sukarnu. Te skupine pa nastopajo v zadnjih časih tudi proti generalu Suhartu, ker so nezadovoljne s sestavo nove vlade, ki po njihovih besedah še ni «očiščena» od komunističnih elementov. Sukarna pa podpirajo na drugi strani organizacije skrajnih «muslimanskih verskih učiteljev», posebno odkar je Sukarno izjavil, da bo Indonezija vodila «protikomunistično in protiimperialistično politiko». Edini proti kateremu se ulica še ni dvignila, je Nasution, človek za katerim stoji vojska in ki po pravilu najmanj govori.

V današnjem ozvezdju «triumvirata» v Djakarti general Suharto očitno obdržuje ravnotežje med Sukarnom in Nasutionom, Adam Malik pa je s svojo osebnostjo porok, da Indonezija ne bo stopila na pot nikakršnega ekstremizma. Toda to stanje vlada danes. Težko pa je delati prognoze za jutri, ker na indonezijskih ulicah vre. Demonstranti vseh vrst se pojavljajo na ulicah, a v osrednji Javi je slišati puškarjenje med vojsko in razbitimi skupinami komunistov.

SEAD SARAČEVIĆ

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Gustave Moreau v palači Costanzi

V palači Costanzi je odprta še do 15. avgusta velika razstava del Gustava Moreauja, ki je ustvarjal v Parizu do konca prejšnjega stoletja. Prireja jo ustanova za turizem, da tako, kot vsako leto, vzporedno s preteklim festivalom fantastičnih filmov, prikaže, da potreba po nenavadnosti korenini globlje v nas in ni samo trgovski odraz tekočega časa. Če je lanska razstava kinetične umetnosti podajala najbližjo sedanjost, a predlanska bližnje poti do umetnosti, ki so vodile do nje, posega pa Moreaujeva dejavnost še dlje, v dobo prvih impresionistov in realistov. Da je šel Moreau preko njih s svojstvenostjo svojih zasnov, to dokazuje o genialni sposobnosti predvidevanja novih možnosti slikarskega razvoja. Da ni v tem povsod tehnično skladen, pa je treba to nedoslednost tudi pripisati okolju njegove dobe. Vendar pa, kdor ume s prefinjeno občutljivostjo uživati veliko olje «Parka in angel smrti», kjer ni nikakega laskanja lepoti v oglatosti in nejasnosti oblik, kot ga je v očarljivem platnu «Enorožci», ta bo spoznal v njem pravo veličino mojstrstva. Tu je zaman ves žar sonca, da bi ogrelo česar ni več, zaman njegova toplota, da bi razkrajanje in razpad snovi spet povezalo v življenje. To je prava slika groze, zgodnji privid usode stotisočev žrtev prvih atomskih bomb. Je pa le konec začetka, ki je v prelestnosti barv in telesnih oblik obeh dvojnic pravljične slike «Enorožci». To je slika porajajočega se življenja. V njej najdemo bogato zapuščino starih mojstrov, Pisanellov slog, monumentalnost Michelangela in lepotno drobnost Flamcev. Nasprotno, pa v prvem zaslutimo nakazovanje sodobnega slikarstva. Nekateri vidijo v Moreaujevih slikah, posebno v bežnosti zasnutkov, že zametke novih izraznosti od ekspresionizma do tachizma. Je pa nesporno, da je v njegovem simbolizmu bibličnih in mitologičnih zasnov opazna pot, ki je dovedla do nadrealizma. V krasno, tudi z barvnimi slikami, opremljenem katalogu vse to bolj učeno tolmačita znani kritik Budigna in pa kustos Moreaujevega muzeja Jean Paladilhe. Pomanjkljivost pa je v pomanjkanju letnic nastanka slik. Zamotana osebnost Moreauja je dovolj jasno nakazana v mistični fantastičnosti že tega malega izbora del. Ako so nam ta v velikih platnih, kot so to «Potujoči pesnik», «Herkul in hidra» po duhu časa bolj oddaljena, so pa dojemljivejša v drugih, naravnost sodobna pa v dvajsetih zelo razgibanih akvarelih in štirih skicah.

MILKO BAMBIČ

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Varujte se ljudi, ki vam svetujejo nepremišljene korake. Bodite vedno in povsod zelo previdni.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Izkoristite vsako priliko, ki se vam nudi, da izboljšate svoj položaj. Dokažite drugim, da ste vedno dosledni.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Pri svojem delu bodite vedno načrtni in dobro premislite, kakšne bi utegnile biti posledice vaših pobud. Varujte se pred neznanci.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Zdrava pamet vam bo omogočila, da boste ubrali pravo pot. Uspeh v življenju naj vas ne premoti.

LEV (od 23.7. do 22.8.) V dobro samega sebe in drugih pozabite na malenkostne žalitve. Mnogo ljudi vas bo poiskalo, toda bodite odločni.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Posvetujte se s svojimi znanci in prijatelji. Prava sreča bo prišla nenadoma.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Bodite potrpežljivi z vašimi sodelavci. Dobri odnosi so dragocena dobrina. skrbite zanje v družini in na delu.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Če ste gotovi, da je pot, ki ste jo izbrali, pravilna, pojdite po njej odločno. Ker obvladate samega sebe, se boste izognili mnogim nevšečnostim.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Če boste pravilno pojasnili svoje stališče, vam bodo prijatelji in znanci sledili. Uspeh v družabnem življenju.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Pri izvajanju vaših načrtov morate biti nekoliko diplomatični. Pomagajte iskrenemu prijatelju.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Izogibajte se tveganih pobud. Grožnje zlonamernežev naj vas ne odvrnejo od začrtane poti.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ne mudi se, da bi čimprej izpeljali vaše načrte: bodite previdni. Bodite pravični do vseh.

Iz najboljšega letošnjega filma na puljskem festivalu

Veliko zlato areno za najboljši film in zlato areno za režijo je dobil na puljskem festivalu Vatroslav Mimica za film «Ponedeljek in torek». Na sliki dva prizora iz filma

GLAGOLICA IN NARODNA ZAVEST NA HRVATSKEM

Zadar, Nin, Krbava in Krk zarišča glagolskega bogoslužja

Pomembnost Pantelićine študije: «Glagoljski tekstovi Bartola Krbavca» Dolgotrajna borba glagoljašev proti latinskemu in nemškemu vplivu

Znani zagrebški Staroslovanski inštitut je objavil pred časom zanimivo študijo dr. Marije Pantelić, katero je v svoji informativni recenziji Rafo Bogišić proglasil brez pridržka za «enega izmed mladih in žal maloštevilnih raziskovalcev glagolice», se pravi tistega zgodovinskega, literarnega in kulturnega pojava, katerega osnovne prvine in zamotani izvor tvorijo še vedno predmet znanstvene raziskave. Študija dr. Pantelić, o kateri je pred kratkim pisal zagrebški tednik «Telegram», nosi naslov «Glagoljski tekstovi Bartola Krbavca».

Za časa moje davne mladosti in ne vem še kako dolgo so znanstveniki smatrali kvarnerske in istrske otoke za najstarejša središča glagolice. Najnovejša znanstvena odkritja pa kažejo, da je bilo pravo in najbogatejše središče glagolice v okolici Zadra in v bližini Nina, katerega razvaline spominjajo na škofa Grgura Ninskega, ki je bil neustrašen prvoborec za pravice glagolice v Dalmaciji proti latinski cerkvi.

Proučevanje dela glagolskega pisatelja v prvi polovici 15. stoletja je napotilo dr. Marijo Pantelić, da prouči številne glagolske dokumente in dragocene spomenike, s katerimi se ponaša pokrajina Krbava, ki meji na Hrvatskem Primorju z Liko. Od starih rokopisov je dovolj, da omenimo rokopise kneza Novaka, tiste, ki jih hranijo v Berlinu ter ilirski rokopis v vatikanski knjižnici. Tudi Pantelićeva zastopa tezo, da so glagolico v začetku podpirali vladarji in hrvatsko plemstvo. Vsi ti so uporabljali glagolsko abecedo, da ne govorimo o glagoljaših — škofih.

Z zagrebškega in ninskega področja so glagolske liturgične knjige prešle na sever, tako da že konec 14. stoletja srečamo v Krbavi pisatelje in umetniške pisarje, kot so bili že omenjeni knez Novak, Bartol in drugi. Istra in Krk sta poklicala pisatelje in slikarje iz Krbave, preden je ta padla pod turški jarem. Srednjeveški umetniški pisar Bartol, ki je bil do sedaj skoro popolnoma neznan, nam je zapustil tri rokopise, katerih miniature dokazujejo s prizori iz vsakdanjega življenja njegove zemlje, da so se glagoljaši držali narodnih izročil. Pantelićeva meni, da se je prav v umetniškem vzdušju, ki ga je ustvaril Bartol Krbavac, rodil in začel delovati slavni umetniški pisar Giorgio Clovio (Klović), ki je ilustriral na zahtevo urbinskega vojvode zadnji del Dantejevih «Vic» ter celotna «Nebesa». Glede delovanja miniaturnega umetnika Klovića pripominjam, da sem o njem pisal v svojem eseju «Dante e gli slavi nel settimo centenario della nascita del poeta», katerega je odlično prevedel iz mojega rokopisa prof. Anton Kolar ter objavil v deveti številki leta 1965 revije «Dialogi» v Mariboru. Da je bil Klović Hrvat in ne Grk, kot je zmotno trdil Giuseppe Cozza-Luzzi, knjižničar v vatikanski knjižnici, je razvidno tudi iz napisa na črnem marmorju, ki je postavljen zraven belega doprsnega kipa umetnika v cerkvi sv. Petra «in Vincoli» v Rimu. Napis pravi: «Dominus Julius Clovi de Croatia — pictor nulli secundus» (Gospod Julius Clovi iz Hrvatske — slikar, ki ni bil v ničemer slabši od drugih).

Turški vpad leta 1493, ki je preplavil Krbavo, je zaustavil razvoj glagolice, toda ni mogel preprečiti, da ne bi glagolska literatura pripravila temelje, na katerih je potem zrasla posvetna literatura hrvaškega preporoda.

Pustimo pri tem v nemar strokovna dela raznih priznanih slavistov, kot so Vatroslav Jagić, Šafarik, Kukuljević, Luka Jelić in dr. Fran Grivec ter naj omenimo le, da beseda glagolica izvira iz staroslovanskega glagola «glagolati», ki pomeni govoriti. Zato so imenovali glagoljaše tiste duhovnike, ki so na Hrvaškem, v Dalmatinskem Primorju in Istri opravljali verske obrede v staroslovanščini.

Svetozar Rittig posvečuje več kot osem stolpcev srbohrvatsko-slovenske narodne enciklopedije slovanskemu jeziku, ki sta ga apostola Ciril in Metod uvedla v vzhodno, ali pravzaprav bizantinsko bogoslužje, borbi glagoljašev proti sveti stolici in latinskemu kleru v Dalmaciji, zmernejšemu odnosu papežev do glagolskega bogoslužja za časa lionskih in florentinskih koncilov, ko so skušali doseči spravo med zahodno in vzhodno cerkvijo. Prav papež Inocencij IV. je leta 1248 odobril bogoslužje zahodnega obreda v slovanskem jeziku za vse hrvatske dežele, kjer je bil ta jezik že v veljavi. Iste privilegije je isti papež podelil dve leti prej rusinskemu knezu Danilu. Da bi povzdignil ugled apostolov Cirila in Metoda in da bi branil njuno apostolsko vero pred nadutostjo nemškega klera, so začeli tedaj pripisovati glagolsko abecedo cerkvenemu doktorju Hieronimu.

Glagolsko abecedo, v kateri so pisane vse prve bogoslužne knjige v slovanskem jeziku, je sestavil sv. Ciril. Po njegovi smrti pa je sv. Klement sestavil lažjo abecedo, ki se imenuje «cirilica». Sv. Klement jo je tako imenoval, da bi počastil spomin velikega učitelja. Vsi vzhodni Slovani so sprejeli cirilico. Tako je glagolska abeceda izginila po 12. stoletju iz vseh vzhodnih cerkva. V pokrajinah zahodne cerkve, kjer se je v latinskem bogoslužju ohranil slovanski jezik do danes, se je vedno uporabljala in se še uporablja glagolska pisava. Maša v staroslovanskem jeziku pa se zato imenuje «glagolsko bogoslužje», ali bolj na kratko «glagolica». Duhovniki pa so «glagoljaši».

Še za časa delovanja sv. Metoda se je glagolica razširila po hrvatskih deželah, ki so se spreobrnile h krščanstvu okoli leta 800 na pobudo rimskih misijonarjev. Ti so jih povezali s solinsko nadškofijo v Splitu, ki je predstavljala žarišče latinske kulture, jezika in liturgije v Dalmaciji. Že v začetku X. stoletja pa je obstajala hrvatska škofija v Ninu, ki ji je načeloval škof Grgur Ninski. Ta je razpolagal z mnogimi sodelavci, duhovniki ter menihi «glagoljaši». Poznanje pisave in glagolske knjige so pri teh pomagale pri prebujanju narodne zavesti. S Tomislavom, ki je leta 925 dobil kraljevski naslov, je ninski škof postal dvorni škof ter škof hrvatskega kraljestva. Tedaj se je začelo razdobje, ko so se vrstili poskusi, da se verska oblast v vsej hrvatski kraljevini reši nadvlade latinske nadškofije v Splitu ter navežejo direktni stiki s sveto stolico v Rimu. Dolge borbe pa so se zaključile z zmago splitske nadškofije in ukinitvijo hrvatske nadškofije ter s prepovedjo uporabe glagolice v bogoslužju.

Hrvatski glagoljaši so se upirali vsem kanonskim sankcijam in tako si je hrvatski narod priboril pravico do glagolice, katero je potem, leta 1248, odobril papež Inocencij. Od XIII. do XVI. stoletja se je glagolica razširila od Splita in Poljice v Dalmaciji do Kopra in Poreča v Istri, Krk, Vinodolj in Senj pa so danes glavni sedeži delovanja glagoljašev. Glagolica se je razširila ne samo po Bosni, do Beograda, temveč je prišla tudi med Slovence na Kranjskem in na Južno Štajersko.

Na kraju naj omenim še, da sem pred 60 leti spoznal, kot gimnazijski študent, duhovnike glagoljaše, ki so obredovali v glagolici ter znanstvenike, kot n.pr. prof. Weissa iz Prage in škofa dr. Mahniča iz Krka. V tistih letih sem obiskal tudi Baško Novo, ki je tedaj privlačevala arheologe in slaviste s svojo slovito «Baščansko ploćo», ki je za Hrvate nekaj podobnega, kot so «Brižinski spomeniki» za Slovence.

Leta 1938 sem za časa vsesokolskega izleta drugič obiskal Prago ter sem imel tedaj priliko, da obiščem glagolski samostan v Enausu blizu Prage. Ta samostan je ustanovil cesar Karel IV., in sicer z odobritvijo papeža Klementa VI. Karel IV. je tedaj poklical hrvatske glagoljaše, da bi širili med Čehi glagolsko kulturo in glagolsko bogoslužje. Zgledu češkega cesarja je sledil poljski kralj Vladislav II., ki je leta 1390 zgradil v nekem krakovskem predmestju glagolski samostan.

Vsi ti spomini, ki me vežejo na glagolico, so me napotili, da še bolj cenim «Glagoljske tekstove Bartola Krbavca», s katerimi je Pantelićeva mojstrsko opisala poti glagolice.

UMBERTO URBANI

RADIO TELEVIZIJA

SREDA, 3. AVGUSTA 1966

Radio Trst A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 — Poročila; 7.30 Jutranja glasba in koledar; 11.30 Šopek slovenskih pesmi; 11.45 Glasbila in barve; 12.15 Turistični razgledi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.00 Ansambel «Teen-Agers» iz Trsta; 17.20 Glasbeni kaleidoskop; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Brahmsova komorna dela; 19.15 Sodobne bolezni; 19.30 Motivi, ki so mladim všeč; 20.00 Šport; 20.30 Glasbene razglednice; 21.00 Simfonični koncert; v odmoru: Književne novosti: Anton Ingolič: «Lastovka čez Ocean»; 22.15 Sestanek v «Bilboa Ballroom»; 22.45 Sentimentalne pesmi.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Juke box; 13.40 Drugo dejanje tragedije Lina Carpinterija in Mariana Faragune «Bitka pri Legnanu»; 14.05 Tržaške rapsodije; 14.20 Furlanske pesmi za otroke; 14.40 Sto let Furlanije v Italiji.

Koper

6.30, 12.30, 14.30, 15.30, 20.30 — Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Prenos RL; 8.15 Jutranja glasba; 9.00 Popevke; 9.30 Pod senčnikom; 10.15 Glasbeni spored; 10.30 Plošče; 11.00 Program pesmi; 11.30 Današnji pevci; 11.45 Glasbeni zmenek; 12.00 in 13.00 Glasba po željah; 13.50 Motivi iz Dubrovnika; 14.15 Tretja stran; 14.40 Operna panorama; 16.00 Glasbeni vrtiljak; 16.45 Slov. narodne pesmi; 17.15 Pevci lahke glasbe; 18.00 Operna glasba; 18.45 Ansambli Italijanske unije; 19.00 Prenos RL; 20.00 Šport; 20.30 Prenos RL; 23.15 Ansambel Bogdana Dimitrijevića; 23.35 Recital violinistke Janine Andrade.

Nacionalni program

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 — Poročila; 8.30 Glasbeni spored; 8.45 Neapeljske pesmi; 9.00 Operete in glasbene komedije; 9.30 Franz Litz; 10.05 Popevke; 10.30 Za šolarčke na počitnicah; 11.00 Narodni plesi; 11.30 Jazz; 13.30 Lahka glasba; 15.15 Orkester Carla Esposita; 15.30 Plošče; 15.45 Revija mladih koncertnih glasbenikov; 16.10 Orkestralna glasba; 16.30 Spored za najmlajše; 17.25 Liki; 18.00 Knjižne novosti in umetnost; 18.30 Lahka glasba; 19.10 O morju in pomorščakih; 20.25 Oddaja za avtomobiliste; 20.45 Enodejanka Luciana Folgoreja: «Esculapio al neon»; 22.25 Mario Picchi: Trepet v vsemirju; 22.35 Glasba v večeru.

II. program

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 — Poročila; 8.30 Mali koncert; 9.00 Poje Nunzio Gallo; 9.15 Orkester Montematti; 9.35 Nove pesmi; 10.00 Operni zbori; 10.35 Nove plošče; 11.35 Vesela glasba; 14.00 Pevci; 15.15 Izbrani motivi; 15.35 Filmske koračnice; 16.00 Rapsodija; 16.38 in 17.35 Glasbeni spored za mladino; 18.15 Enciklopedija; 18.35 Plesna glasba; 18.50 Vaši izbranci; 20.00 Pisana glasba; 21.40 Plesna glasba.

III. program

18.30 Bela Bartok: pevci pri klavirju; 19.00 Glasbena revija; 19.15 Koncert; 21.30 Romantične sonate; 22.15 Francesco Mei: «Zmaga strojev»; 22.45 Glasba danes.

Slovenija

7.05, 8.00, 13.00, 14.00, 16.00, 20.30 Poročila; 9.05 Glasbena matineja; 10.00 Aleksander Popović: Mali bon-ton; 10.15 Uspehi glasbenih šol v preteklem letu; 10.30 Godala v ritmu; 11.15 Sopranistka Dolores Ivanchich poje ameriške umetne in črnske duhovne pesmi; 11.45 Človek in zdravje; 12.00 Turistični napotki; 12.15 Nimaš prednosti!; 13.05 Primož Ramovš: Divertimento za godalni orkester; 13.30 Kmetijski nasveti: Jože Kregar: «Vrt v avgustu»; 13.40 Iz narodne zakladnice; 14.30 Priporočajo vam...; 15.05 Lahka glasba; 15.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.20 Zabavni intermezzo; 16.30 Ruska sodobna glasbena ustvarjalnost; 17.00 Vsak dan za vas; 18.05 Na obisku pri skladatelju Johannesu Brahmsu; 19.15 Zabavni ansambli; 19.50 Naš razgovor; 20.05 Glasbene razglednice; 21.00 Leoš Janaček: «Jenufa», opera v 3 dejanjih; 23.10 Melodije za lahko noč; 23.50 Literarni nokturno; 24.05 Igra plesni orkester RTV Ljubljana.

Ital. televizija

18.15 Spored za najmlajše; 19.45 Športne vesti in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Zgodovinski in znanstveni zbornik; 22.00 SOS Policija; 22.25 Športne kronike; 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Tridejanka Vere Gaspary in Georga Sklara: «Laura».

Jug. televizija

19.40 Poročila; 19.45 Potopisne skice — Kreševo, odd. Sarajevo; 20.00 Iz strani glasbene literature — odd. Sarajevo; 20.15 TV pošta; 20.45 Obzornik; 21.00 Dnevnik; 21.30 I. A. Gončarov: Oblomov — tretji del romana; 22.30 Pri plemenu Diola — reportaža iz serije S kamero po svetu; 22.50 Poročila.

Izkrivljena resnica

(Ob ugotavljanju jezikovne pripadnosti med rednim popisom prebivalstva na tržaškem območju leta 1961)

Naši bralci se gotovo še prav dobro spominjajo skupnega nastopa vseh tržaških Slovencev ne glede na njihovo politično pripadnost, ko je bilo pred oktobrskim popisom prebivalstva napovedano, da bo ljudsko štetje opravljeno tudi po «občevalnem jeziku». V posebni izjavi so slovenske politične in kulturne organizacije na Tržaškem tedaj poudarile, da izidu popisa, ki je poleg vsega v kričečem nasprotju z načeli UNESCO, Slovenci ne bodo priznali nobene veljave in da odklanjamo sklicevanje na take rezultate v škodo tržaških Slovencev. — Kot smo v našem dnevniku že poročali, je bil šele po štirih letih objavljen izid tistega štetja, na podlagi katerega naj bi bilo v vseh šestih občinah komaj 25.000 oseb s slovenskim občevalnim jezikom v družini. O tej prav zares izkrivljeni resnici je napisal dr. Janko Jeri, znani avtor najtemeljitejše povojne knjige o Trstu (Tržaško vprašanje po drugi svetovni vojni), obširno razpravo o tem popisu, ki je izšla letos najprej v francoščini v zborniku Razprave in gradivo, štev. 4—5 Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, nato pa v slovenščini v junijski in julijski številki ljubljanske Sodobnosti, od koder jo za naše bralce ponatiskujemo.

UREDNIŠTVO

1.

S sklenitvijo sporazuma o tržaškem vprašanju (5. 10. 1954) se je italijanska uprava raztegnila na bivšo cono A STO. (1) Integralni del tega sporazuma je Posebni statut, ki na recipročni osnovi jamči narodnostne pravice avtohtone slovenske etnične skupnosti na tem področju, ki tod živi že trinajst stoletij. 2) Če upoštevamo le najnovejše razdobje, se pravi od prelomnice stoletja naprej, je nujno primarno ugotoviti, da ni verodostojne, natančnejše podobe (izvzemši morda z nekaterimi pridržki ugotovitve jezikovne ankete med avstrijskim popisom prebivalstva leta 1910), o številčni moči slovenske narodnostne skupine na tem prehodnem, narodnostno mešanem obmejnem področju. Poizkusi, da bi ugotavljali jezikovno oziroma narodnostno pripadnost so se namreč tod v glavnem vselej izrodili v raznotera potvarjanja dejanskega stanja ob neizbežnih drugih vzporednih negativnih pojavih, ki so vnašali napetost v odnose med obema narodnostima ter podžigali nacionalistično nestrpnost in politične intrige. Gre predvsem za kritiko anketnih metod, za razčlenitev splošnih razmer (stopnja posebne manjšinske zaščite), v kateri je bila manjšina ob popisu in slednjič za to, kako se praktično popisovali; koliko je bila stvarno zagotovljena nepristranost s strani popisnih in drugih organov. Iz teh osrednjih vidikov bomo poizkušali preliminarno oceniti tudi rezultate jezikovne ankete (stolpec 11) med rednim popisom prebivalstva oktobra 1961 na tržaškem območju, saj to dodatno vprašanje o jezikovni pripadnosti ni veljalo za sosedno goriško in videmsko območje, kjer prav tako živijo pripadniki avtohtone slovenske manjšine. (3) Ker za sedaj (ko to pišem) ni na razpolago uradnih podrobnih podatkov, je mogoče sklepati o odgovorih na to anketo le po podatkih, ki so bili objavljeni v dnevnem tisku. (4)

Šele v 18. stoletju (leta 1735) so prvič v Trstu in okolici ugotavljali število prebivalstva, (5) vendar moramo čakati več kot sto let za prvo podobo o jezikovni oziroma narodnostni pripadnosti prebivalstva. Iz etnografske statistike Karla Czörniga leta 1846, ki je temeljila na ocenah popisnih uradov, je razvidno, da je takrat živelo v Trstu 43.940 Italijanov (54.72 odst.), 25.300 Slovencev ali 31,51 odst. vsega prebivalstva, drugo pa odpade na Nemce in pa pripadnike drugih narodnosti. Te podatke pa je treba upoštevati z določeno rezervo, saj so bile nepravilnosti zvečine v škodo socialno šibkejših plasti prebivalstva in je to torej predvsem prizadelo Slovence, pri katerih lahko takrat govorimo šele o prvih zametkih meščanskega stanu oziroma razreda. Kljub tej splošni hibi pa so bili ti podatki slej ko prej pomembni za posamezne predele, ker so rabili kot izhodišče za kasnejše primerjave. s tem pa je bilo olajšano indiciranje posameznih potvorb. (6)

Štetje prebivalstva leta 1880 prvič zahteva od anketiranca, da odgovori na vprašanje o «občevalnem jeziku» (Umgangssprache, lingua d'uso), kot ga je uveljavil zakon iz leta 1869. Politično ozadje tega jezikovnega koncepta, če ga tako označimo, je bilo prizadevanje avstrijskih Nemcev, da bi povečali število «nemško govorečega prebivalstva» na račun v glavnem gospodarsko in kulturno manj razvitih narodov in narodnosti monarhije .Izmed 120.515 prisotnih avstrijskih državljanov so leta 1880 našteli v Trstu 26.263 oseb s slovenskim občevalnim jezikom; to je pomenilo le 3,8 odstotno povečanje v primerjavi z Czörnigovo etnografsko statistiko pred štiriintridesetimi leti, medtem ko se je v istem razdobju število tržaškega prebivalstva podvojilo.

(1) Čeravno ta sporazum, ki je bil tipična kompromisna rešitev, ni docela zadovoljil jugoslovanskih nacionalnih interesov, je vendar zmanjšal ozemlje, na katerem prebiva naš živelj in ki je ostalo izven nacionalnih meja po sklenitvi mirovne pogodbe z Italijo po koncu druge svetovne vojne (10. februarja 1947 v Parizu). Z Memorandumom o soglasju 5. okt. 1954 sta namreč obe neposredno prizadeti strani sprejeli v glavnem obstoječo ozemeljsko razdelitev (Morganovo linijo iz leta 1945) nekdanjega Svobodnega tržaškega ozemlja z manjšo korekturo v korist Jugoslavije in po katerem se je jugoslovanska uprava raztegnila na bivšo cono B, italijanska pa na bivšo cono A, ki je bila pod anglo-ameriško vojaško upravo.

Tri zahodne velesile (ZDA, Velika Britanija in Francija) so ob tem sporazumu izrecno izjavile, «da ne bodo nudile nikakršne podpore niti zahtevam Jugoslavije niti Italije glede ozemlja, ki je pod suverenostjo ali upravo ene izmed njih.»

Področje, ki je pripadalo Italiji, je razen Trsta zajemalo še pet občin: Milje, Zgonik, Dolina, Devin-Nabrežina in Repentabor, izmed katerih so imele zadnje štiri slovensko večino, medtem ko živi v Trstu in miljski občini znatna slovenska manjšina.

Glej o tem podrobneje Janko Jeri, Tržaško vprašanje po drugi svetovni vojni, Ljubljana 1961, str. 290—302 in druge.

(2) Na tržaški Kras je vodilo Slovence (Slovane), kakor ugotavlja prof. Milko Kos, že ob prelomu šestega v sedmo stoletje v glavnem dvoje poti: s Pivke prek Razdrtega in Senežeč ter od Reke prek Vrema in Škocijana. Pokrajino so predniki Slovencev prvotno naselili bolj na gosto le z zaledju. Do morja pa so prodrli šele kasneje, ker jim je sprva zapiral dohod do morja tako imenovani «Ager tergestinus», področje tržaškega mesta, ki se je razprostiralo od Devina do Bazovice, od koder je tekla meja prek Zavelj do morja. Sodijo pa, da so Slovenci prodrli na črti od Trsta do Devina že v prvem obdobju slovenskega doseljevanja v te kraje, ker jih je prejšnje romansko prebivalstvo izpraznilo, ko je bežalo pred Langobardi in Sloveni. Val naših prednikov je, če vnovič povzamemo sodbo M. Kosa, s predstražami okoli leta 600 dosegel ravno Furlanijo, se med morjem in Tilmentom ustavil od črti, kjer mejijo Kras, Goriška Brda in izrastki Alp ob ravnino, ter se na njej obdržali trinajst stoletij do današnjega dne. Slovenska kolonizacija v neposredni okolici Trsta se je nadaljevala; to potrjuje tudi zbor leta 804 ob rečici Rižani, blizu Kopra, ki je obravnaval tudi pritožbe romanskih Istranov zaradi naselitve Slovencev na njihova zemljišča. Trst je bil torej že v tistem obdobju več ali manj romanska naselbina, obkrožena v neposrednem zaledju s slovensko etnično maso.

Slovenci se postopno premikajo za mestne zidove. Dokument iz leta 1202 (vdanostna izjava beneškemu dožu Dandolu) omenja med tržaškimi meščani tudi Slovence [Slovane]). Simon Rutar navaja sodne dokumente iz let 1224, 1235, 1256, 1260, 1267 in dalje, ki omenjajo Slovence kot «cives» prave meščane — posestnike hiš in zemljišč v Trstu. Demografsko sterilnejše mesto pač potrebuje naravnega dotoka in od kod ga naj dobi, če ne iz neposrednega slovenskega zaledja? Na vsak način, ugotavlja med drugim Angelo Vivante, so bili leta 1400 na vsem okolišu sedanjega Trsta Slovenci, tu in nemara tam pomešani z romanskimi elementi. Trst je torej bil že v tem razdobju relativno narodnostno mešano mesto, okoli njega pa se je razprostirala obsežna masa slovenskega zaledja.

(3) Šteje prebivalstvo iz leta 1910 je na področju sedanje goriške pokrajine ugotovilo 20.666 oseb s slovenskim občevalnim jezikom; medtem ko je italijansko uradno štetje v slovenskih občinah videmske pokrajine ugotovilo leta 1921 33.932 oseb s slovenskim občevalnim jezikom.

(4) Giovanni Palladini, Analizzando i risultati del censimento della popolazione. Per 25 mila della nostra provincia la lingua d'uso risulta quella slovena, Il Piccolo, št. 5729, 4. junija 1965.

(5) Takrat so ugotovili v mestu skupaj 3865 prebivalcev, medtem ko dvajset let kasneje (1754) ob prvem uradnem štetju v habsburški monarhiji 5780 oseb. Leta 1786 pa je to število poskočilo na 20.072 oseb, kar je pripisati predvsem naglemu ekonomskemu vzponu mesta v tem razdobju.

Leta 1822 je dobil Trst z okolico teritorialni obseg, oziroma administrativno razdelitev, ki se ni spremenila do konca prve svetovne vojne.

Glej tudi Renato Fuchs, Lo sviluppo demografico di Trieste, str. 25, Trieste 1963 in druge.

(6) Gl. Bogo Grafenauer, Czörnigova etnografska statistika in njegova metoda. Razprave SAZU, razred za zgodovino in družbene vede, I, 1950, str. 117 in naslednje.

Prim. tudi Fran Žižek, O ljudskem štetju, Veda I, 1911.

(Nadaljevanje sledi)

Goriško-beneški dnevnik

ZARADI SPORA MED ZDRAVNIKI IN BOLNIŠKIMI BLAGAJNAMI

Sporočilo patronata INCA - CGIL o hranarini bolnih delavcev

INCA sodi, da zadostuje zdravniško potrdilo ob pričetku bolezni - Povračilo plačila za zdravniške preglede

Pokrajinski odbor INCA pri Delavski zbornici je na svoji zadnji seji proučil težave, ki jih imajo zavarovanci bolniških blagajn zaradi spora med zdravniki in zdravstvenimi ustanovami. Ob zaključku sestanka so izglasovali resolucijo, v kateri ugotavljajo, da povzroča spor vsak dan številne težave delavcem, ki jih še povečuje neposredno plačevanje zdravnika. Preden bolniške blagajne znesek povrnejo, mora bolnik izgubiti precej časa, dokler INAM ne ustreže prošnji za povrnitev denarja. Vsem tem težavam se je sedaj pridružil že odvzem bolniške doklade (hranarine) tistim delavcem, ki niso tedensko predložili sekcijam potrdila zdravnika o bolezni.

Praktično je potrdila izdajal zdravnik, ki si ga je bolnik izbral; potrdilo je zdravnik po navadi sam poslal na INAM. Sedaj pa se dogaja, da ga tedensko ne izroča bolniku za INAM, ampak samo ob pričetku bolezni. INCA sodi, da takšna potrdila zadostujejo za izplačilo bolniške blagajne, ker nobeno posebno določilo ne predvideva tedenskega pošiljanja zdravniških potrdil. Zato poziva INCA vse delavce, ki so v podobnih razmerah, naj pridejo v njegov urad, kjer bodo uredili postopek za povračilo doklade in stroškov za zdravniški pregled. INCA ima svoje urade v Gorici, Ul. XXIV. maja št. 1, v Tržiču, Ul. Duca d'Aosta 34 in Krminu, na sedežu Delavske zbornice.

Tatvine v Tržiču

Prejšnjo noč so neznanci izvršili drzno tatvino v stanovanju zobozdravnika Pappalarda iz Ul. Ticiana v Tržiču. Odnesli so mu za okoli 300.000 lir zlatnine. V stanovanje so se v odsotnosti družine prikradli skozi okno. Preiskali so vse predale, dokler je niso našli. Ko so zaslišali, da zdravnik odklepa stanovanje, so jo popihali skozi okno in se izgubili v noči.

Komisariat PS iz Tržiča je ugotovil, kdo je okradel krojača Domenica Caluccija iz Ul. Terenziana in Enrico Doria, poročeno Cavallucci, ki je pospravljala stanovanje v Ul. Matteotti. Obe tatvini je izvršila 16-letna Edda B. Krojaču je odnesla jopico, gospodinjski pomočnici Cavalluccijevi pa 4.300 lir, ki jih je imela v torbici. Ukradeno blago so vrnili lastnikom. Organi sedaj preiskujejo, kdo je dekletu pomagal. Zdi se, da je bil z njo neki mladenič z avtomobilom.

DA SE PREPREČIJO CESTNE NESREČE

Z raznimi pobudami izpopolniti prometno vzgojo voznikov

Letaki in lepaki s pozivi na previdnost pri prehitevanju in prednost na križiščih - Zakaj so izpustili slovenski napis? - Okrepitev prometne službe

V okviru vsedržavne propagandne akcije za dosego večje cestnoprometne varnosti so tudi na Goriškem uresničili nekatere pobude, za katere so se domenili na sestanku predstavnikov prizadetih organov na prefekturi.

V glavnem hočejo opozoriti voznike na dve poglavitni nevarnosti, ki se pojavljata v prometu: na prehitevanje in na prednost. Mestni stražniki v Gorici so včeraj nameščali na avtomobilske vetrne šipe letake s pozivom, naj na križiščih pokažejo svojo vzgojo. Napisani so v štirih jezikih: italijanščini, nemščini, francoščini in angleščini. Ker prihaja k nam izredno dosti jugoslovanskih avtomobilistov, ki so po navadi v večini med inozemci, ne moremo razumeti, zakaj so na letaku izpustili slovenščino.

Včeraj so pričeli lepiti na oglasnih deskah velike manifeste s približno isto vsebino. Prometni organi, mestna policija, prometna policija in prometni oddelek karabinjerjev bodo te dni okrepili službo na vseh cestah, zlasti na križiščih. Vse je usmerjeno na pripravo voznikov za bližnje velikošmarenske praznike, ko se predvideva izredno povečanje prometa in s tem tudi možnosti za prometne nesreče.

Moška umrla za srčno kapjo

Včeraj zjutraj nekaj po 4. uri so našli na dvorišču bara v Ulici Valentinis v Tržiču truplo moškega, sedečega na stolu. Kazno je bilo, da ga je zadela kap. Na kraj nesreče so prišli policijski organi, ki so na osnovi osebnih dokumentov, najdenih pri mrtvecu, ugotovili, da gre za 52-letnega Ambrogia Argentina iz Ulice Valentinis 136. Pokojnika je ponoči po vsej verjetnosti obšla slabost ter se je nameraval odpočiti. Včeraj so odpeljali truplo v mrtvašnico, kjer je avtopsija potrdila, da je umrl zaradi kapi.

Na stopnicah je včeraj padel 53-letni pastir Giovanni Lena iz Starancana. Žena, ki je zaslišala ropot zaradi padca stopnicah, je mislila, da je moža obšla slabost, poklicala je karabinjerje, ki so prišli v hišo skupno z zdravnikom. Slednjemu ni preostalo drugega, kot da je ugotovil smrt, nastalo zaradi srčne kapi.

Kino

Gorica

VERDI. 17.30: «Concerto per un assassino», Robert Hossein in M. F. Pisier; črnobeli film, mladini pod 14. letom vstop prepovedan.
CORSO. 17.30: «Il coraggio e la sfida», Dirk Bogarde in M. Demongeot; angleški barvni kinemaskopski film.
MODERNISSIMO. 16.30-22.30: «Bill, il sanguinario», A. Murfhy in G. Storm; ameriški barvni film.
VITTORIA. 17.30: «Una vergine per il bandito», H. Lohner in H. Sommerseld; barvni film.
CENTRALE. — Zaprto.

Tržič

AZZURRO. 18—22: «Il mostro e le vergini», W. Silvester in B. Olliday.
EXCELSIOR. 17.30: «Come uccidere vostra moglie», Virna Lisi in J. Lemmon; barvni kinemaskopski film.
PRINCIPE. 18—22: «La conquista del West», Gary Cooper.
S. MICHELE. 19.30—22.30: «I giganti toccano il cielo», M. Wood.

Ronke

RIO zaprt.
EXCELSIOR. 19—22: «Il giorno dopo», C. Robertson.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna D'UDINE v Ul. Rabatta št. 18, tel. 21-24.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temepraturo 27 stopinj ob 15.30, najnižjo 15,4 stopinje ob 4.30; povprečne dnevne vlage je bilo 80 odstotkov, dežja je padlo 4 desetinke mm.

Izleti

SPD priredi 7. avgusta, ob otvotitvi planinskega doma «Zorko Jelinčič» na Črni prsti, izlet z lastnimi sredstvi z odhodom ob 3. uri zjutraj ali z vlakom z odhodom iz Nove Gorice ob 2.28 uri zjutraj do Podbrda, nato peš do planinskega doma. Povratek z vlakom ob 19. uri iz Podbrda. Podrobnejše informacije na sedežu SPD v Ul. Ascoli 1/I.

Lepota in zdravje v enem

Z izvolitvijo «mise Juventine», o kateri smo pisali že v včerajšnji številki, se je v Štandrežu zaključila tridnevna zabava domačega športnega društva.

Pred zaključkom zabave je predstavnik društva Pino Roner sporočil, da bo društvo priredilo ples tudi 6. in 7. avgusta, septembra pa priredi nogometni turnir za pokal Štandreža. Udeležilo se ga bo več ekip kot lansko leto ter bodo na njem sodelovali tudi Sovodenjci. Naša želja je, je nadaljeval, da nosi turnir naslov Pokal Štandrež, da s tem pokažemo, da smo še živi ter da smo sposobni marsikaj narediti. Mi, mladi se moramo zavedati, da so naši očetje bili ponosni, da so iz Štandreža. Imeli so močne telovadne skupine, dober pevski zbor in tudi dramske družine. Tudi sedaj imamo v naši vasi ljudi, ki se trudijo, da bi se ohranilo vsaj nekaj tistega, kar so ustvarili naši očetje. Gospodu župniku moramo biti Štandrežci hvaležni, ker je naredil mnogo za našo vas. Hvaležni smo tudi prosvetnemu društvu Oton Župančič, ki ima marljiv pevski zbor, ki ga vodi Franc Lupin ter se uspešno udejstvuje. Končno skrbimo za ugled naše vasi tudi mi, športniki, nogometaši, ki vsako nedeljo s tekmo in športnim imenom Juventina skrbimo, da se je za Štandrež izvedelo od Trsta do Furlanije in čez. Športniki smo iz srca hvaležni vsem navijačem, ki so skozi celo leto, v mrazu in dežju ter v lepem vremenu navijali za domače igralce ter dajali pogum njim in voditeljem. Hvaležen sem vsem, spoštovani gostje, ki ste se v tako lepem številu udeležili naše «šagre», hvaležen orkestru in tistim, ki so na kakršen koli način pripomogli k dobremu izidu.»

V nedeljo popoldne je bilo tekmovanje za bogate nagrade. Motorno kolo sta dobila Severino Glessi in Severino Pavlin, oba iz Gorice, pršut sta prejela Ivan Ožbot in Roman Čaudek iz Rupe, salame pa Ruggero Raner iz Štandreža in Giorgio Tensi iz Gorice ter Valter Sošol iz Pevme ter Ivan Devinar iz Štandreža. Zvečer je prišel na igrišče tudi Nino Orzan, junak tistega dne zaradi svojega skoka s pevmskega mosta. Na sliki so tri prikupne mlade Slovenke, izvoljene na zabavni prireditvi. Na sredini je «miss Juventine» Stanka Petejan iz Štandreža, na levi strani Ladislava Pahor, rojena v Sovodnjah ter bivajoča v Gorici, na desni pa Marija Nardin iz Štandreža.

JURIJ KOROLJKOV 42.

Človek, za katerega ni bilo skrivnosti

Roman o znamenitih sovjetskih obveščevalcih Sorgeju in Vukeliću

«Spet nekaj o dislokaciji sovjetskih odredov, saj drugega nimaš,» je zamrmral Sorge. «Glej, jaz ti bom povedal, to je, mar ne? Samo kasneje, zdaj se mi mudi...»

«Pa vendar pridi za trenutek, ne bo ti žal...»

Richard se je kot nehote strinjal.

Bila pa je to novica izrednega pomena. Japonska obveščevalna služba je trdila, da bi Rusi v primeru obmejnega spopada na jezeru Hasan ne hoteli razširiti spopada in bi se morda sami umaknili z višine Zaozernoe. Niso namreč pripravljeni za borbo na tem področju.

«To ima zelo velik pomen,» je rezimiral Sorge Petersdorfove besede. «Višavje, o katerem govoriš, dominira nad obalo Vladivostoka. Lahko bi odigralo svojo vlogo v primeru vojne... Japonci nikakor ne ciljajo prvič na to višavje.»

Podatki, ki jih je dobil od Petersdorfa, so Richardu dopolnili informacijo, ki jo je bil prejel od Mijagija: na sovjetsko mejo so bili prispeli geodeti, da bi precizirali topografske zemljevide tega področja. Geodetom so dali zelo kratek rok za delo. Velika skupina geodetov je odšla tudi na mongolsko mejo.

Na previdnost je opozarjal tudi odhod generalštabnega oficirja, majorja Jamasakija k atamanu Semjonovu, dalje atamanov prihod v Tokio in njegovo srečanje z Arakijem in generalštabnimi oficirji.

Iz Harbina so prav tako prihajala poročila — vodja japonske vojaške misije general Hata je aktiviral svoje delo med belogardisti, Japonci so znova v svoje avanturistične ideje vključili rusko belo emigracijo.

Ataman Semjonov, ki so ga po vojni ujeli, je vse to potrdil s svojimi izkazi:

«Leta 1938 je japonski generalni štab sklenil, da bo izvedel špijonažo skozi borbo in začel z vojaškimi operacijami na jezeru Hasan. Generalštabni oficir Jamasaki mi je predlagal, naj delujem na čelu belogardističnih odredov, zato ker so sodili, da bi v primeru uspešnega razvoja operacij na področju Hasan popeljali v sovjetsko primorje močne enote japonske armade.

Načelnik vojaške misije v Harbinu general Hata je začel ustanavljati tajne junaške podenote, ki bi v prihodnosti lahko postale jedro belogardistične armade.»

Sorgejeva skupina je marljivo fiksirala vsa direktna in stranska potrdila dogodkov, ki so dozorevali. S Kitajskega sta se vrnila generala Itagaki in Doihara. Itagaki je postal vojni minister, general Tozio pa njegov namestnik.

Zlagoma so se kopičili podatki o tem, da se nad sovjetskimi daljnovzhodnimi mejami zbira resnična grožnja vojaških provokacij. Sorge je o tem redno obveščal center, toda nepričakovan dogodek bi skoraj prekinil aktivnost Ramzajeve skupine. To se je pripetilo marca 1938. leta. Tistega večera se je bil Richard dogovoril s Clausenom, da bo sam na dogovorjeno mesto prinesel besedilo poročila, ki bi ga morali potem takoj šifrirati in poslati centru. Vendar je Sorge nepričakovano obtičal v «Rheingoldu». Družba ga ni pustila in se tudi še ni pripravljala na odhod. V Richardovem žepu so bili drobno popisani lističi poročila, ki ga je bilo treba šifrirati, časa pa je ostajalo čedalje manj. Že je minila polnoč, približevala se je ura, določena za zvezo z Moskvo in Sorge je sedel kot na iglah.

Končno je družba krenila, toda prijatelji so še dolgo stali na ulici pred ogromno maketo vinskega soda pri vhodu v «Rheingold». Ko so se vsi razšli, je zadnji ostal knez Urach, ki se mu, kot po navadi, nikamor ni mudilo. Čas pa je tekel.

«Poslušaj, Albrecht,» mu je predlagal Richard, «če hočeš, te bom odpeljal domov na motornem kolesu. Sedi zadaj, čez pet minut boš doma. Ti že veš, kako vozim...»

«Prav zato pa tudi ne bom šel s teboj... Ti si preveč predrzen... Ne, bolje je, če vzamem taksi...»

Richard je bil v največji časovni stiski, ko je skočil na motorno kolo, potem ko se je znebil kneza Uracha. Kot vihar je poletel proti Ginzi, ostro, kot tekmovalec na tekmah, je zavil na levo in z dodanim plinom poletel po praznih tokijskih ulicah. Časa je bilo zelo malo, morda pa se mu bo le posrečilo šifrirati prvo stran. Potem bo Clausen vzel ključ oddajnika, Richard pa bo šifriral ostalo... Nagnjen nad krmilom je Richard poletel mimo brzojavnih drogov in zdelo se je, kot da velikanski bički sekajo elastični zrak.

Zdaj je bil že blizu... Zdaj bo minil hišo, v kateri je živel Clausen, prepričal se bo, da je vse v redu in se bo vrnil. Za to bo potreboval še minuto, toda drugače ne more... Še malo in Richard bo na mestu... Močni žaromet je zajemal in požiral temo. Ulica je bila čisto prazna. To je bilo dobro, sicer bi se mu ne posrečilo...

Tu je bilo tudi ameriško veleposlaništvo, svetloba je zdrsnila po zidovih poslopja in se usmerila naprej. Tedaj pa je iz stranske ulice privozila limuzina. Za zaviranje je bilo že prepozno. Richard je obrnil proti pločniku, motorno kolo je podrsalo in Sorge je občutil, da ga motorno kolo nezadržno vleče proti zidu poslopja...

Udarec je bil tako močan, da je Richard izgubil zavest. Zleknjen je ležal poleg razbitega motornega kolesa in kri mu je oblila obraz. Hitro se mu je povrnila zavest, toda ni imel moči, da bi se dvignil s tal.

Odpeljali so ga v bolnišnico z istim avtomobilom, ki je ob tako nepravem času pripeljal iz stranske ulice. Ležal je na platnenih nosilih v sprejemnem oddelku, kri mu je odtekala, sam pa je napenjal vse moči, da bi ne padel v nezavest, ker se mu je v glavi vrtelo prav tako kot nekoč pod Verdunom.

Hudo ranjen človek je ležal pred dežurnim zdravnikom in bolničarji ter z muko odpiral presekane ustnice in pravil, da mora prej, preden ga bodo odnesli na operacijsko mizo, videti svojega znanca Maksa Clausena in to takoj, zato naj ga pokličejo po telefonu.

«Toda, zdaj je že noč, gospod. To moramo odgoditi do jutra, vam je potrebna nujna pomoč.»

Doktor, Japonec, je prepričeval ranjenca, toda trdoglavi Evropejec ni pustil, da bi se ga dotaknili. Naj najprej pokličejo tisto številko...

Richard je zdaj mislil samo na to, da bi ne izgubil zavesti. Dobro je poznal japonski red — pri ranjencu se je najprej, ne glede, kje je bil, oglasil predstavnik policije, ki sestavi zapisnik, pregleda stvari, naredi opis in zahteva dokumente. Če bo izgubil zavest, bodo nešifrirani listki poročila prišli na policijo. To bi bil konec. Grd in neumen... Richardu se je zdelo, da umira in napenjal je vse sile, da bi predčasno ne padel v nezavest.

Maks Clausen je sedel nad sprejemnikom in lovil v etru «Wiesbaden», ki bi ga moral poklicati. Zdaj zanj ni obstajalo nič drugega na svetu kot ti nejasni šumi, ki so prihajali, zdelo se je tako, iz neke daljne galaksije. Ana ga je prijela za rame — telefon je zvonil. Maks je snel radijske slušalke in vzel telefonsko slušalko. Naenkrat je bil razburjen, pohitel je, začel naglo razstavljati oddajnik, ki je bil že pripravljen za oddajanje.

«Kaj se je pripetilo?» ga je razburjeno vprašala Ana.

(Nadaljevanje sledi)

šport šport šport

SMUČANJE

V ZELO NENAVADNEM LETNEM ČASU

Svetovno prvenstvo v Portillu (Čile)

Jutri otvoritev - Avstrijci zadovoljni s progami

Alpski smučarji bodo letos naveličani tekmovanj in snega več kot kdaj koli prej. Nastopali so na napornih tekmovanjih skozi vso zimo po vseh evropskih zimsko-športnih središčih, komaj se je tekmovalna sezona končala pa so začeli trenirati za svetovno prvenstvo, ki se bo začelo jutri v čilskih Andah v mestecu Portillo.

Dodelitev svetovnega prvenstva Čilu je že vzdignila po smučarskih državah veliko prahu. Ne samo, da evropski smučarji v avgustu navadno ne tekmujejo, izredno slabi so bili tudi pogoji katere je Portillo nudil tujim gostom. Čile je že tako dežela, ki nima nobene smučarske tradicije, Portillo pa je pod stalno nevarnostjo plazov in drugih vremenskih neprilik.

Na lanski generalki bi se kmalu zgodila katastrofa, saj so veliki plazovi skoraj pokopali Portillo in atleti so ostali sami visoko v gorah. Mnogi so morali na smučeh v dolino, proti Santiagu de Chile.

Organizatorji so se letos zelo potrudili, da bi zmanjšali nevarnost plazov. Mobilizirali so vojsko in razne mednarodne specialiste o plazovih, ki stalno nadzorujejo kopičenje snega in lahko obvestijo generalni štab o nevarnosti šest ur prej ko se plaz začne premikati.

Zaradi nevarnosti plazov so vsi tekmovalci, uradni spremljevalci, sodniki, gledalci itd. dobili ob prihodu v Portillo posebne karte z navodili za primer nevarnosti.

Proge same so razmeroma lahke in mnogi evropski strokovnjaki so mnenja, da bodo tekmovalci na njih precej izenačeni, ker najboljši ne bodo imeli prilike, da svoje znanje pokažejo na najtežjih točkah. Avstrijci, ki imajo skupno s Francozi pri alpskem smučanju glavno besedo, so s progami zadovoljni. Isto mnenje je izrazil tudi francoski as Guy Perillat. Nenavadno visoke so točke kjer so postavljeni cilji za moški in ženski spust. Moški bodo startali pri nadmorski višini 3315 m. Proga bo imela 803 m višinske razlike, merila pa bo 2660 metrov. Ženske bodo startale pri višini 3160 m. Njihova proga bo imela 648 m višinske razlike, merila pa bo 2360 m.

Višinska razlika povzroča preglavice atletom, ki pri maksimalnih naporih občutijo pomanjkanje kisika.

Program svetovnega prvenstva:

4. 8. — otvoritev
5. 8. — trening za ženske
6. 8. — trening za moške in spust (ženske)
7. 8. — spust (moški)
8. 8. — veleslalom (ženske)
9. 8. — veleslalom (moški) — 1. poizkus
10. 8. — veleslalom (moški) — 2. poizkus
12. 8. — slalom (ženske)
13. 8. — predtekmovanje slalom (moški)
14. 8. — slalom (moški) finale

* * *

ZADNJA VEST

PORTILLO, 2. — Portillo je zajela huda snežna nevihta z močnim vetrom. Vsi treningi so bili prekinjeni in varnostna služba proti plazom ima kar največ dela. Zapadlo je 40 cm novega snega in organizatorje to resno skrbi, ker so že skrbno pripravili vse proge. Možne so tudi spremembe v programu.

AVTOMOBILIZEM

MODENA, 2. — Avtomobilska hiša Ferrari je izjavila, da bo na dirki za veliko nagrado Nemčije v Nurburgringu zastopana z dvema voziloma po 3000 kubičnih cm, 12 cilindrov. Vozili bosta upravljala Lorenzo Bandini in Mike Parkes. Tekmovanje bo v nedeljo 7. avgusta.

JADRANJE

KARLSHAMN, 2. — V drugem dnevu evropskega prvenstva jadrnic razreda «snipe» je v obeh regatah ponovno zmagala jugoslovanska posadka Grego-Nikolič. Po štirih regatah vodi Jugoslavija pred Švedsko, Francijo, Finsko in Italijo.

ATLETIKA

MINSK — Na atletskem mitingu v Minsku je bivša svetovna rekorderka v metu kopja dosegla rezultat 58,86 m, kar je druga letošnja znamka na svetu.

Košarka v Bazovici

V četrtek bo na novem športnem igrišču v Bazovici prijateljska košarkarska tekma med Sportnim združenjem Bor in Mivarjem. Tekma bo imela eksibicijski značaj in se bo začela ob 20. uri.

KOŠARKA

PEKING — V svoji prvi tekmi na gostovanju po LR Kitajski je francoska državna reprezentanca premagala ustrezna ekipo Kitajske s 67:61.

VESLANJE

RATZEBURG — Sloviti zahodnonemški osmerec «Ratzeburger» je zmagal na mednarodni regati na jezeru Kuechen. Po ostri borbi je premagal posadko jugoslovanskega osmerca za polovico čolna. Na tretje mesto se je uvrstil holandski čoln, sledila pa sta še angleški in madžarski. Sovjetska posadka, ki je Nemce premagala pred časom v Luzernu ni nastopila.

NOGOMET — *JUNAKI SVETOVNEGA PRVENSTVA*

EUSEBIO - najboljši strelec

Prve tekme bosih nog v Mozambiku

«Črni panter» ali Eusebio Ferreira je osvojil z 9 goli prvo mesto najboljšega strelca na svetovnem nogometnem prvenstvu. Eusebio je letos prekosil samega sebe. S svojim izrednim strelom je bil strah vseh vratarjev. Gole je dosegel v sledečem vrstnem redu: proti Madžarski (0), Bolgariji (1), Braziliji (2), Severni Koreji (4), Angliji (1), Sovjetski zvezi (1), skupaj 9 golov. Pred Eusebiom sta bila samo dva strelca uspešnejša, in sicer Fontaine (Francija) s 13 goli leta 1958 na Švedskem (končna zmaga: Brazilija) in Kocsis (Madžarska) z 11 goli leta 1954 v Švici (končna zmaga: Zahodna Nemčija)

Eusebio Costa Ferreira ima 24 let, rodil se je namreč leta 1942 v Mozambiku. Po naključju ga je nekdaj šestnajtletnega zapazil Ugo Amoretti, italijanski nogometni tehnik in bivši reprezentant. Amoretti je ostal kar brez besede, ko je videl tega črnca, ki je z neverjetno hitrostjo in tehniko igral z žogo napravljeno iz cunj. Takoj ga je sprejel v lastno nogometno ekipo, ki jo je pravkar ustanovil v Mozambiku, da bi pripomogel k razvoju nogometa tudi na «črnem kontinentu». Eusebio se je kmalu razvil v sijajnega igralca, edino težavo je imel, da se je privadil nogometnim čevljem, kajti prej je igral vedno bos. Amoretti ga je priporočil več italijanskim klubom, toda ti niso hoteli predvsem iz rasističnih prepričanj najeti poznejšega «črnega panterja». Tako je Eusebio odpotoval na Portugalsko. Vsaka ponudba je bila dobra, kajti družinske finančne razmere so bile vse prej kot sijajne.

Danes ga mnogi primerjajo z neprekosljivim Pelejem. Ali je mogoča primerjava? Mislimo, da ni. Pelè je še vedno «kralj» nogometa. Oba igralca lahko sama odločita tekmo. Primer: Pelè z Bolgarijo, Eusebio s Severno Korejo. Toda Eusebiu manjkajo nekatere lastnosti, da bi lahko bil popoln nogometaš. Ko ima žogo, je neprekosljiv; ko je nima, ne zna inteligentno sodelovati z ostalimi napadalci. Nima tudi zadovoljivega sprinta z mesta, toda polagoma pridobi hitrost. Torej, če ga branilec primerno drži v coni, ga lahko ustavi. Voronin ga je odlično nevtraliziral, tudi Stiles (toda s sodelovanjem Moora) ga je popolnoma onemogo. čil. V igri z glavo in v driblingu pa se Eusebio lahko kosa s Pelejem. «Črni biser» pa nima Eusebiovega silovitega in preciznega strela. Razlika med Pelejem in Eusebiom: Pelè mora sam igrati z desetimi igralci, deset igralcev pa igra z Eusebiom. Tudi sam Eusebio je pred kratkim izjavil, da je Pelè še vedno neprekosljiv. S tem je mozambiški igralec pokazal veliko skromnost in objektivnost, lastnosti vseh najslavnejših atletov. In tudi na igrišču Eusebio ohrani isto skromnost. Tudi z najtibkejšim nasprotnikom se korektno vede in nikdar ne reagira na prekrške. Tudi in predvsem zaradi tega je postal Eusebio ena izmed najpriljubljenejših osebnosti tega svetovnega prvenstva.

—edson—

PLAVANJE

Jugosl. prvenstvo v Ljubljani

V Ljubljani se je v nedeljo končalo letošnje jugoslovansko prvenstvo v plavanju, ki bi moralo biti tudi nekako izbirno tekmovanje za sestavo državne reprezentance za nastop na evropskem prvenstvu v Utrechtu. Rezultati prvenstva žal niso bili preveč dobri in na Holandsko bo zato odpotovalo manjše število plavalcev in plavalk, kot se je prvotno predvidevalo. V ženski konkurenci so se posebno izkazale Ana Boban, Zdenka Gašparac in Djurdja Bjedov, med moškimi pa Dani Vrhovšek in Dijakovič.

Prvaki Jugoslavije so postali:

MOŠKI

100 m prosto: Kuridža 58"8
200 m prosto: Dijakovič 2'8"6
400 m prosto: Dijakovič 4'28"
1500 m prosto: Dijakovič 19'11"2
100 m delfin: Depolo 1'1"1
100 m prsno: Tomičič 1'15"
100 m hrbtno: Vrhovšek 1'4"1
200 m delfin: Mladošič 2'34"
200 m prsno: Bonetti 2'46"7
200 m hrbtno: Vrhovšek 2'18"9 (rekord)
400 m mešano: Rogušič 5'7"2

ŽENSKE

100 m prosto: Boban 1'4"4 (rekord)
200 m prosto: Zeier 2'26"1
400 m prosto: Zeier 5'14"
100 m prsno: Bjedov 1'21"2
200 m prsno: Bjedov 2'55"2
100 m delfin: Čovič 1'16"6
100 m hrbtno: Gašparac 1'12"1
200 m hrbtno: Gašparac 2'38"2
400 m mešano: Bjedov 5'51"1

I. REDNI OBČNI ZBOR ŠD BREG

Predsedniško poročilo

Od CONI samo simbolična pomoč

Objavljamo v celoti poročilo predsednika Sportnega društva Breg, Milana Kureta, podano na sobotnem rednem občnem zboru v Boljuncu:

Pred dobrim letom, to je 22. aprila 1965 smo se zbrali na tem mestu in ustanovili ŠD «BREG». Poleg mladine, ki je bila zainteresirana pri stvari, je ta dogodek navdušil veliko večino naših občanov, ki so takoj spontano pristopili in postali člani društva, ki šteje sedaj čez 350 članov.

Ustanovitvi so prisostvovali tudi predstavniki vseh političnih strank, ki sestavljajo dolinski občinski svet. Ti so slovesno pozdravili novo ustanovljeno društvo in obljubili vsestransko podporo in pomoč.

Ob ustanovtvi je pripravljalni odbor v svojem poročilu nakazal namen in program društva: v domačem okolju bi nudili mladini naše občine možnost, da se udejstvuje v športnih panogah, ki jo najbolj zanimajo, s predavanji in izleti pa bi skrbeli za duševno vzgojo.

Ker smo imeli na razpolago le nogometno igrišče, nas lahko razveseli vse kar je bilo do danes izvedenega. Seveda moramo pohvaliti mladino, ki se je z veliko vnemo, navdušenjem in požrtvovalnostjo lotila dela. Nismo pričakovali uspehov, ki so jih v takò kratkem času dosegli pri nogometu in pri odbojki.

Zaradi številnih nastopov in vsestranske aktivnosti smo zasloveli. Prijetno smo presenetili vso tukajšnjo športno javnost, ki nas je pozitivno ocenila. Zatò nas še bolj razveseljuje občutek, da smo našo manjšino, ki stremi, da bi se dvignila z manjvrednega pravnega položaja v državi, obogatili z novim društvom.

Pristojne oblasti, ki so po zakonu in mednarodnih obveznostih dolžne ščititi značilnosti naših kra. jev in ljudi bi morale take ustanove bolj upoštevati in podpirati. Tukajšnjo občino smo pismeno seznanili predvsem s potrebo po telovadnici, ki je nujna za treninge in nastopanje ob slabem vremenu, de. želni odbor pa smo zaprosili za finančno podporo po predvidenem zakonu. Odgovoril nam je odbornik Stopper, da žal trenutno ne razpolagajo z denarjem.

Vse kaže, da se bomo morali združiti z ostalimi slovenskimi društvi pri nas in ustanoviti Slovensko športno zvezo, ker bi na ta na. čin imeli večjo možnost do podpore, ki nam pripada. Edino «podporo» v simboličnem smislu smo dobili od CONI in to 10.000 lir in dve žogi. Naši dosedanji izdatki pa presegajo poldrugi milijon lir. Iz tega je razvidno, da naše društvo živi izključno od podjetnosti odbora in podpore naših članov.

Z željo, da bi bile odslej bolj upoštevane naše potrebe tudi od strani omenjenih oblasti, se zahvaljujemo atletom, članom in vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da se je naše društvo povzpelo do take višine. Obenem pa vabimo vse one, ki še stojijo ob strani naj pristopijo, da se bo društvo še bolj okrepilo in nas dostojno predstavljalo v javnosti.

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Slvio Pellico 1 - II., Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 603-3-85 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst